

CYNGOR SIR YNYS MÔN

ADRODDIAD I'R:	CYNGOR SIR
DYDDIAD:	10 MAWRTH, 2016
PWNC:	CYNLLUN ARIANNOL TYMOR CANOL A'R GYLLIDEB 2016/17
DEILYDD (ION) PORTFFOLIO:	Y CYNGHORYDD HE JONES
PENNAETH Y GWASANAETH:	MARC JONES (EST. 2601)
AWDUR YR ADRODDIAD: FFÔN: E-BOST:	Marc Jones 2601 rmjfi
AELODAU LLEOL:	d/b

A - Argymhelliad / argymhellion a rheswm / rhesymau

1. CYNLLUN ARIANNOL TYMOR CANOL A'R GYLLIDEB 2016/17

1.1 Pwrpas

Mae gofyn i'r Pwyllgor Gwaith gytuno ar nifer o faterion allweddol mewn perthynas â chyllideb 2016/17. Bydd hyn wedyn yn caniatáu i'r argymhellion terfynol gael eu cyflwyno i'r Cyngor Llawn yn ei gyfarfod ar 10 Mawrth, 2016. Y materion y mae angen cytuno arnynt yw: -

- Cyllideb Refeniw'r Cyngor a'r Dreth Gyngor ar gyfer 2016/17 yn sgil hynny; a nodi:
- Strategaeth Ariannol ddiweddaedig y Cyngor ar gyfer y Tymor Canol;
- Defnydd o arian unwaith ac am byth i gefnogi'r gyllideb.

1.2 Crynodeb

Mae'r papur hwn yn dangos y cynigion manwl ar gyfer y gyllideb refeniw y mae angen eu hadolygu a'u cytuno arnynt yn derfynol ar gyfer 2016/17 ac effaith ddilynol hynny ar Gyllideb Cyngor Sir Ynys Môn. Mae'r rhain yn faterion i'r Cyngor gytuno arnynt a gofynnir i'r Pwyllgor Gwaith wneud argymhellion terfynol i'r Cyngor.

Mae hefyd yn diweddarau'r Strategaeth Ariannol ar gyfer y Tymor Canol sy'n darparu cyd-destun ar gyfer gwaith ar gyllidebau'r Cyngor yn y dyfodol.

2. ARGYMHELLION YNGHYLCH CYLLIDEB REFENIW A'R DRETH GYNGOR AM 2016/17

Gofynnir i'r Pwyllgor Gwaith: -

- Nodi'r cyfarfodydd ymgynghori ffurfiol ar y gyllideb ac ystyried yr adborth a gafwyd yn sgil hynny ac fel yr amlinellir yn Adran 2 ac Atodiad 1;
- Nodi'r crynodeb yn Adran 11 ar oblygiadau'r cynigion cyllidebol o safbwynt cydraddoldebau;
- Cytuno bod ysgolion, o fewn y gyllideb arfaethedig, yn cael cynnydd yn eu cyllidebau er mwyn cwrdd ag addewid Llywodraeth Cymru ar gyfer cyllid ysgolion, fel y nodir ym mharagraff 4.3;
- Cytuno ar fanylion terfynol cyllideb, buddsoddiadau, pwysau ac arbedion arfaethedig y Cyngor fel y dangosir ym mharagraff 10 ac Atodiad 5;
- Nodi argymhelliad y Swyddog Adran 151 bod isafswm o £5m yn cael ei gadw ym malansau'r Gronfa Gyffredinol, y cadarnhad a gafwyd o ran cadernid yr amcangyfrifon sy'n sail i'r cynigion a digonolrwydd y Cronfeydd wrth Gefn Cyffredinol yng nghyd-destun y cronfeydd eraill wrth gefn a glustnodwyd;
- Argymhell cyllideb net ar gyfer y Cyngor Sir a lefel y Dreth Gyngor o ganlyniad, gan nodi y bydd penderfyniad ffurfiol, yn cynnwys y Praeseptau i Heddlu Gogledd Cymru a'r Cyngorau Cymuned, yn cael ei gyflwyno i'r Cyngor ar 10 Mawrth, 2016;

- Awdurdodi'r Swyddog Adran 151 i wneud unrhyw newidiadau a all fod yn angenrheidiol cyn cyflwyno'r mater i'r Cyngor;
- Cytuno fod unrhyw gyllideb a arweinir gan y galw ac y ceir pwysau annisgwyl arnynt yn ystod y flwyddyn ariannol, yn gallu tynnu ar gyllid o'r cyllidebau wrth gefn cyffredinol;
- Argymell cynnydd o 3.5% yn y Dreth Gyngor i'r Cyngor llawn.

B - Pa opsiynau eraill wnaethoch chi eu hystyried a pham wnaethoch chi eu gwrthod a / neu ddewis yr opsiwn hwn?

Ystyriwyd nifer o opsiynau wrth lunio cynigion ar gyfer y gyllideb derfynol. Mae'r gyllideb arfaethedig yn sicrhau bod y Cyngor yn gosod cyllideb gytbwys tra'n cymryd i ystyriaeth y sylwadau a gafwyd yn ystod y broses ymgynghori a barn y Pwyllgor Sgriwtini.

C - Pam fod y penderfyniad hwn yn un i'r Pwyllgor Gwaith?

Yn unol â'r Cyfansoddiad, rhaid i'r Pwyllgor Gwaith gyhoeddi ei gynnig terfynol ar gyfer y gyllideb cyn iddo gael ei ystyried gan y Cyngor.

CH - A yw'r penderfyniad hwn yn gyson â pholisi a gymeradwywyd gan y Cyngor llawn?

D/B

D - A yw'r penderfyniad hwn o fewn y gyllideb a gymeradwywyd gan y Cyngor?

D/B

DD – Gyda phwy wnaethoch chi ymgynghori? Beth wnaethon nhw ei ddweud?

1	Prif Weithredwr / Tîm Strategol Arweinyddiaeth (UDA) (gorfodol)	Mae'r Prif Weithredwr wedi bod yn rhan o broses gosod y gyllideb ac yn cytuno â'r adroddiad ac yn cefnogi'r cynigion cyllideb terfynol
2	Cyllid / Adran 151 (gorfodol)	d/b - Swyddog Adran 151 yw awdur yr adroddiad
3	Swyddog Cyfreithiol / Monitro (gorfodol)	Dim Sylw
4	Adnoddau Dynol (AD)	
5	Eiddo	
6	Technoleg Gwybodaeth a Chyfathrebu (TGCh)	
7	Sgriwtini	
8	Aelodau lleol	
9	Unrhyw gyrff allanol / eraill	

E - Risgiau ac unrhyw gamau lliniaru (os yn berthnasol)

1	Economaidd	
2	Gwrth-dlodi	
3	Trosedd ac Anhrefn	
4	Amgylcheddol	
5	Cydraddoldebau	
6	Cytundebau Canlyniad	
7	Arall	

F - Atodiadau:

Atodiad 1 - Crynodeb o Ganlyniadau'r Broses Ymgynghori
 Atodiad 2 - Dadansoddiad o'r Arbedion Arfaethedig
 Atodiad 3 - Adroddiad ar y Pwysau ar y Gyllideb - Pennaeth Gwasanaethau Plant
 Atodiad 4 - Adroddiad ar y Pwysau ar y Gyllideb - Pennaeth Gwasanaethau Oedolion
 Atodiad 5 - Crynodeb o'r Gyllideb Refeniw Arfaethedig 2016/17 fesul Gwasanaeth

FF - Papurau cefndir (cysylltwch â'r awdur yr Adroddiad am unrhyw wybodaeth bellach):

1. CYFLWYNIAD A CHEFNDIR

- 1.1** Mae'r adroddiad canlynol yn nodi'r cynigion ar gyfer cyllideb refeniw 2016/17 ac mae'n un o gyfres o adroddiadau sy'n rhoi darlun cyffredinol o sefyllfa ariannol y Cyngor ac yn sicrhau bod y cyllid sydd gan y Cyngor yn cael ei ddyrannu i fodloni ei flaenoriaethau. Mae'r adroddiadau eraill sy'n ffurfio rhan o gyfres o adroddiadau yn ymwneud â Rhaglen Gyfalaf y Cyngor ar gyfer 2016/17, Strategaeth y Cyngor ar gyfer Rheoli'r Trysorlys, Ffioedd a Thaliadau a Defnyddio Cronfeydd Wrth Gefn y Cyngor.
- 1.2** Mae'r gyllideb refeniw a'r angen parhaus i ddod o hyd i arbedion refeniw wedi cael ei yrru gan y Strategaeth Ariannol ar gyfer y Tymor Canol. Gellir crynhoi'r Strategaeth a gymeradwywyd gan y Pwyllgor Gwaith ym mis Chwefror 2015 fel a ganlyn: -

Tabl 1
Cynllun Ariannol Tymor Canol 2016/17 i 2019/20

	2016/17 £ 'm	2017/18 £ 'm	2018/19 £ 'm	2019/20 £ 'm
Cyllideb Refeniw Net D/Y	124.6	121.9	119.4	117.8
Pwysau Cyllideb a Chwyddiant	2.3	2.6	2.7	2.7
Cyllideb ddiwygiedig	126.9	124.5	122.1	120.5
Cyllid Allanol Cyfun	(89.6)	(86.1)	(83.5)	(81.0)
Y Dreth Gyngor	(32.3)	(33.3)	(34.3)	(35.3)
Cyfanswm y Cyllid	121.9	119.4	117.8	116.3
Arbedion Angenrheidiol	5.0	5.1	4.3	4.2
Prif Ragdybiaethau				
Dyfarniadau cyflog	1%	1%	1%	1%
Chwyddiant cyffredinol	1.25%	1.50%	1.50%	1.50%
Gostyngiad mewn Cyllid Allanol	-4.5%	-3%	-3%	-3%
Cyfun (AEF)				
Cynnydd yn y Dreth Gyngor	4.5%	3%	3%	3%

- 1.3** Roedd cynigion cychwynnol y Pwyllgor Gwaith (cyfarfod y Pwyllgor Gwaith ar 9 Tachwedd, 2015) yn gosod y gyllideb ddisymyd ar £126.7m ac, yn seiliedig ar gynnydd o 4.5% yn y Dreth Gyngor, nodwyd mai £5.57m oedd y bwlc cyllidebol a'r arbedion arfaethedig yn £ 3.91m. Byddai hyn wedi arwain at orfod dod o hyd i £1.66m o arbedion ychwanegol.

2. YMGYNGHORIAD Y CYNGOR

- 2.1** Cymeradwyodd y Pwyllgor Gwaith y cynigion cychwynnol ar gyfer y gyllideb yn ei gyfarfod ar 9 Tachwedd 2015 ac yna cynhaliwyd cyfnod o ymgynghori cyhoeddus am saith wythnos. Gofynnwyd i ddinasyddion, partneriaid, rhanddeiliaid a staff i ymateb i'r ymgynghoriad drwy wahanol ddulliau, gan gynnwys: -
- Arolygon ar-lein;
 - Ysgrifennu llythyr neu anfon e-bost at y Cyngor;
 - Mynychu un o 13 sesiynau galw i mewn gydag Arweinydd y Cyngor.
- 2.2** Yn ogystal, cynhaliodd y Cyngor: -
- Grwpiau ffocws ar gyfer pobl ifanc dan 25 oed;
 - Arolwg ar-lein ar gyfer pobl ifanc dan 25 oed;
 - Sesiwn ar gyfer nifer o randdeiliaid a phartneriaid, gan gynnwys yr Heddlu, y Gwasanaeth Tân ac Achub, y Bwrdd Iechyd, Cynghorau Tref a Chymuned a sefydliadau 3ydd sector.
- 2.3** Mae canlyniadau'r broses ymgynghori ynghlwm yn Atodiad 1.

3. Y GYLLIDEB DDISYMUDD DDIWYGIEDIG AR GYFER 2016/17 A'R BWLCH CYLLIDEBOL

- 3.1 Ers cwblhau'r cynnigion cychwynnol ar gyfer y gyllideb, gwnaed ychwaneg o waith i adolygu a diwygio'r gyllideb ddisymyd ar gyfer 2016/17. Mae hyn wedi arwain at nifer o newidiadau a manylir ar y rhain isod: -

Tabl 2
Addasiadau i'r Gyllideb Ddisymyd

	£ 'm	£ 'm
Y Gyllideb Ddisymyd fel yr oedd ar 16 Tachwedd, 2015		126.701
Cywiro Cyllidebau Yswiriant Gwladol - yn wreiddiol, roedd y gyllideb ddisymyd yn cynnwys swm wrth gefn o £1.5 miliwn	(0.202)	
Uwch Swydddog Addysg - cynnwys swydd ychwanegol fel y cytunwyd yn flaenorol	0.083	
Gostyngiad mewn cyllidebau teithio - yn dilyn diwygio amodau gwasanaeth	(0.094)	
Cynnydd yn y gronfa wrth gefn ar gyfer Cost Newid	0.088	
Gostyngiad yn yr Ardoll Tân - yn dilyn cadarnhad terfynol	(0.010)	
Addasiadau Amrywiol Eraill	0.073	
Cyfanswm yr Addasiadau i'r Gyllideb Ddisymyd		(0.062)
Y Gyllideb Ddisymud Ddiwygiedig fel yr oedd ar 7 Mawrth, 2016		126.639

- 3.2 Derbyniwyd y setliad dros dro ar 9 Rhagfyr 2015, ond ni fydd y setliad terfynol i law tan 9 Mawrth, 2016. Fodd bynnag, mae swyddogion Llywodraeth Cymru wedi dweud mai bychan iawn fydd unrhyw symudiad rhwng y setliad dros dro a'r un terfynol ac y byddir yn cyfrif am unrhyw addasiad y bydd ei angen drwy wneud cyfraniad bychan i neu o'r balansau cyffredinol.
- 3.3 Roedd ffigyrau'r setliad dros dro yn dangos gostyngiad o 2% mewn cyllid a oedd yn rhoi ffigwr o £91.925m ar gyfer y Cyllid Allanol Cyfun (AEF). Yn dilyn adolygiad gan Lywodraeth Cymru, diwygiwyd yr AEF at i fyny i £91.928m. Er mwyn ariannu'r gyllideb ddisymud, byddai angen i incwm y Dreth Gyngor fod yn £34.711m sy'n cyfateb i gynnydd o 11.88%. Os byddai cynnydd o 4.5% yn y Dreth Gyngor, sef cynnig cychwynnol y Pwyllgor Gwaith, yna byddai cyfanswm y cyllid sydd ar gael (AEF a'r Dreth Gyngor) yn £124.348m, diffyg o £2.291m.

4. ARBEDION

- 4.1 Yn ei gynigion cychwynnol ar gyfer y gyllideb, roedd y Pwyllgor Gwaith wedi nodi £3.913m o arbedion posibl. Mae'r arbedion arfaethedig wedi cael eu hadolygu ymhellach gan y Rheolwyr Cyllid, y Cyfrifwyr a'r Rheolwyr Gwasanaeth. Canfuwyd yn yr adolygiad bod modd cyflawni gwerth £2.955m o'r arbedion yn ystod y flwyddyn. Mae crynodeb fesul Gwasanaeth yn Nhabl 3 isod a fesul categori Arbedion yn Nhabl 4 isod (mae dadansoddiad llawn ynghlwm fel Atodiad 2):-

Tabl 3
Crynodeb o'r Cynigion ar gyfer Arbedion gan Wasanaethau

Gwasanaeth	Cynigiwyd £ '000	I'w gweithredu £ '000	Ddim yn Bosibl i'w Gweithredu £ '000
Oedolion	475	335	140
Plant	168	143	25
Tai	99	74	25
Addysg	1,279	1,267	12
Diwylliant	41	41	0
Hamdden	145	103	42
Economaidd a Morwrol	44	44	0
Priffyrdd a Thrafnidiaeth	490	490	0
Eiddo	135	85	50
Gwastraff	414	155	259
Gwarchod y Cyhoedd	67	67	0
Cynllunio	44	44	0
Busnes y Cyngor	76	56	20
Trawsnewid	59	4	55
Adnoddau	127	72	55
Awdurdod Cyfan	250	0	250
Cyfanswm	3,913	2,980	933

Tabl 4
Crynodeb o'r Arbedion yn ôl Categori

Categori arbedion	Cynigiwyd £ '000	I'w gweithredu £ '000	Ddim yn Bosibl i'w Gweithredu £ '000
Rhoi'r Gorau / Trosglwyddo Gwasanaeth	598	528	70
Dileu swyddi gweigion / swyddi nad oes eu hangen	397	309	88
Arbedion Effeithlonrwydd Cyffredinol	227	187	40
Gostyngiad mewn Cyllidebau Ysgolion	1,000	988	12
Cynhyrchu Incwm	322	273	49
Gostyngiad yn y Grantiau a Ddyfarnwyd	383	125	258
Tynnu Cyllidebau sydd heb eu defnyddio	292	257	35
Ail-dendro / arbedion caffael	160	130	30
Trawsnewid Gwasanaethau	534	183	351
Cyfanswm	3,913	2,980	933

4.2 Wrth adolygu'r arbedion arfaethedig, ystyriwyd yn drwyadl a oedd modd cyflawni'r arbedion ac roedd y rhesymau dros benderfynu nad oedd modd eu cyflawni yn amrywio ond gellir eu crynhoi i'r categorïau canlynol: -

- Bod penderfyniad a wnaed gan y Pwyllgor Gwaith yn lleihau neu'n atal yr arbediad rhag cael ei wneud (Gwerthu Garreglwyd, casglu sbwriel bob tair wythnos);
- Roedd yr arbediad yn gysylltiedig â'r broses ddiswyddo gwirfoddol ac mae wedi'i gynnwys yn y ffigwr arbedion cyffredinol o ddiswyddiadau gwirfoddol (gweler paragraff 4.3 isod);
- Mae'r angen i gydymffurfio â gofynion y setliad yn lleihau'r swm y gellir ei dynnu o'r gyllideb (cyllidebau ysgolion a'r angen am gynnydd o 1.85% mewn termau arian parod);
- Y cynnig oedd cynyddu cyllidebau incwm yn 2016/17 er nad oedd y targed incwm wedi cael ei gyflawni yn 2015/16;
- Nid oedd llawer o bosibilrwydd y byddai'r targed arbedion yn cael ei weithredu yn ystod y flwyddyn ariannol ac roedd angen gwneud gwaith pellach (gostwng y cyfraniadau i'r trydydd sector);
- Gostyngiadau mewn grantiau cysylltiedig yn gwrthbwysu unrhyw arbedion posibl (Grant Amgylcheddol Sengl).

- 4.3** Fel rhan o'r setliad, mae gofyniad i sicrhau bod cynnydd o 1.85% i gyllidebau ysgolion mewn termau arian parod. Gosodwyd y gyllideb ddisymyd ar gyfer 2016/17 ar £40.455m sef £1.705m yn uwch mewn termau arian parod na'r gyllideb ar gyfer 2015/16 a £0.988m yn uwch na'r cynnydd ariannol a ddisgwylwyd gan Lywodraeth Cymru. Mae'r pwysau ar y gyllideb sydd wedi cael eu hariannu yn cynnwys y canlynol: - Incrementau Tâl a Dyfarniadau Tâl - £ 503k, Cynnydd yn y Cyfraniad at Bensiynau Athrawon - £183k, Cyfraniadau Yswiriant Gwladol - £691k, Cynnydd yn Niferoedd y Disgyblion - £207k, Addasiadau Cyllidebol Eraill - £121k .
- 4.4** Yn ychwanegol at yr arbedion arfaethedig, gwahoddodd y Cyngor hefyd geisiadau am ddiswyddo gwirfoddol. O'r 95 o geisiadau a dderbyniwyd, derbyniwyd 32 ohonynt, a bydd y staff yn cael eu rhyddhau yn ystod y misoedd sydd i ddod. Bydd y gostyngiad yn nifer y staff yn arwain at arbedion ychwanegol o £400k.
- 4.5** Ers cwblhau'r cynigion cyllidebol cychwynnol, mae'r gyllideb ar gyfer Uned Bartneriaeth Gwynedd a Môn wedi cael ei chwblhau'n derfynol a bydd cyfraniad Ynys Môn yr un ag yr oedd yn 2015/16. Mae'r gyllideb ddisymud ar gyfer y Bartneriaeth £80k yn uwch na'r cyfraniad ac mae'r gwahaniaeth hwn bellach wedi'i ymgorffori yn y pecyn arbedion.
- 4.6** Felly, gan gymryd i ystyriaeth yr arbedion a nodwyd, dangosir y sefyllfa o ran y gyllideb ddiwygiedig yn Nhabl 5 isod.

Tabl 5
Sefyllfa'r Gyllideb Ddiwygiedig ar ôl gwneud Arbedion

	£ 'm	£ 'm
Y Gyllideb Ddisymud fel yr oedd ar 7 Mawrth, 2016		126.639
Arbedion a nodwyd	(2.980)	
Uned Bartneriaeth Gwynedd a Môn	(0.080)	
Arbedion a Gafwyd drwy Diswyddo Gwirfoddol	(0.400)	
		(3.460)
Cyllideb Refeniw Ddiwygiedig ar ôl Arbedion		123.179
Cyllid Allanol Cyfun		(91.928)
Y Cyfran o'r Gyllideb i'w hariannu gan y Dreth Gyngor		31.251

- 4.7** I ariannu'r gyllideb refeniw ddiwygiedig o £123.179m, byddai angen cynnydd yn y Dreth Gyngor o 0.73%. Fodd bynnag, y cynnig gwreiddiol yn y gyllideb oedd cynnydd o 4.5% yn y Dreth Gyngor. Ar y lefel hon, byddai'r cyllid sydd ar gael £1.169m yn fwy na'r Gofyniad Cyllidebol.

5. PWYSAU A THWF

- 5.1** Byddai cynnydd o 4.5% yn y Dreth Gyngor yn caniatáu ar gyfer cyllido rhai pwysau twf. Y ddau brif faes lle gwelir pwysau twf yw yn y Gwasanaethau Plant ac, yn ogystal, gallu'r Cyngor i ymateb i argymhellion a wnaed gan reoleiddwyr ac ymgynghorwyr allanol a gomisiynwyd gan y Cyngor.
- 5.2** Yn Atodiad 3, mae adroddiad a baratowyd gan y Pennaeth Gwasanaethau Plant sy'n amlinellu'r cynnydd yn y galw ar y gwasanaeth a'r effaith ar y gyllideb. Gofynnir i'r Pwyllgor Gwaith ystyried cynnwys yr adroddiad ac a ddylid cefnogi'r pwysau ar y gyllideb hon drwy roddi rhagor o gyllid yn y gyllideb ar gyfer 2016/17.
- 5.3** Yn Atodiad 4, mae adroddiad a baratowyd gan y Pennaeth Gwasanaethau Oedolion sy'n amlinellu'r pwysau o ran costau y bydd y gwasanaeth yn eu hwynebu yn ystod 2016/17. Gofynnir i'r Pwyllgor Gwaith ystyried cynnwys yr adroddiad ac a ddylid cefnogi'r pwysau ar y gyllideb hon drwy roddi rhagor o gyllid yn y gyllideb ar gyfer 2016/17.
- 5.4** Comisiynodd y Cyngor ymgynghorydd allanol i adolygu'r Gwasanaeth TGCh. Yn dilyn yr adolygiad, gwnaed nifer o argymhellion i wella'r Gwasanaeth ac mae'r rhan fwyaf o'r rhain wedi cael eu gweithredu heb adnoddau ychwanegol. Fodd bynnag, er mwyn parhau i weithredu ar y rhain, mae'r Pennaeth Gwasanaeth wedi gofyn am £50k ychwanegol er mwyn cynyddu a diogelu adnoddau staffio. Gofynnir i'r Pwyllgor Gwaith ystyried y cais hwn.

6. Y DRETH GYNGOR

- 6.1 Y ffi ar gyfer Band D y Dreth Gyngor yn 2015/16 oedd £1,025.57, sef yr 8fed isaf yng Nghymru. Yn bwysicach na hyn yw sut mae lefel y Dreth Gyngor yn Ynys Môn yn cymharu â'r 5 awdurdod arall yng Ngogledd Cymru? Gweler y gymhariaeth yn Nhabl 6 isod:-

Tabl 6
Cymharu Taliadau Band D y Dreth Gyngor ar gyfer Awdurdodau Gogledd Cymru

Awdurdod	Ffi Band D 2015/16 £	Swm yn uwch / yn is nag Ynys Môn £	Canran yn uwch / yn is nag Ynys Môn %
Ynys Môn	1,025.57		
Gwynedd	1,161.07	+ 135.50	+ 13.2%
Conwy	1,013.11	- 12.46	-1.2%
Sir Ddinbych	1,142.22	116.65	+ 11.4%
Sir y Fflint	1,025.27	-0.30	0.0%
Wrecsam	994.23	-31.34	-3.1%

- 6.2 Cyllideb y Dreth Gyngor ar gyfer 2015/16 (ar ôl addasu ar gyfer y newid yn Sail y Dreth Gyngor) oedd £31.024m. Felly, mae pob cynnydd o 1% yn cynhyrchu £310,000 ychwanegol. Cynnig cychwynol y Pwyllgor Gwaith oedd cynnydd o 4.5% yn y Dreth Gyngor a fyddai'n creu £ 1.396m ychwanegol ac yn rhoi tâl band D o £1,071.72, sef cynnydd o £ 46.15 (£0.89 yr wythnos).
- 6.3 Fel y nodwyd ym mharagraff 4.7, gallai'r gyllideb refeniw bresennol o £123.179m gael ei hariannu gan gynnydd 0.73% yn y Dreth Gyngor. Byddai hyn yn cynyddu'r tâl Band D i £1,033.02, sef cynnydd blynyddol o £7.45 neu £0.14 yr wythnos. Dangosir effaith pob cynnydd 0.5% o 1% i gynnig cyllidebol cychwynol y Pwyllgor Gwaith o 4.5% yn Nhabl 7 isod: -

Tabl 7
Effaith Amrywio'r Cynnydd yn Lefel y Dreth Gyngor ar gyfer 2016/17

Canran y Cynnydd	Newid o ran Cyllid Cyffredinol y Cyngor £	Y Gwarged uwchben Cyllideb Sail Ddiwygiedig 2016/17 £	Tâl Band D 2016/17 £	Cynyddu o gymharu â Thâl 2015/16 £	Cynnydd Wythnosol gymharu â Thâl 2015/16 £
4.5%	+ 1.396m	+ 1.079m	1,071.72	46.15	0.89
4.0%	+ 1.241m	+ 0.924m	1,066.59	41.02	0.79
3.5%	+ 1.086m	+ 0.769m	1,061.46	35.89	0.69
3.0%	+ 0.931m	+ 0.613m	1,056.33	30.76	0.59
2.5%	+ 0.776m	+ 0.458m	1,051.20	25.63	0.49
2.0%	+ 0.620m	+ 0.303m	1,046.07	20.50	0.39
1.5%	+ 0.465m	+ 0.148m	1,040.94	15.37	0.30
1.0%	+ 0.310m	0.000m	1,035.81	10.24	0.20

- 6.4 Mae datganiad ysgrifenedig y Gweinidog, a gyhoeddwyd ochr yn ochr â'r setliad dros dro, hefyd yn cynnwys y cyfeiriad canlynol at osod y Dreth Gyngor: -

"... Am 2016-17, yr wyf yn disgwyl i bob Awdurdod ystyried yr holl ffrydiau ariannu sydd ar gael wrth ystyried darparu gwasanaethau a gosod eu cyllidebau a'u Treth Gyngor. Er mai'r Grant Cymorth Refeniw yw'r ffynhonnell unigol fwyaf o gyllid ar gyfer Awdurdodau Lleol, nid dyma'r unig un.

Wrth bennu lefelau'r dreth gyngor ar gyfer 2016-17, yr wyf yn annog Awdurdodau Lleol i feddwl o ddifrif am yr heriau cyllidol y maent yn eu hwynebu ac i gydbwysu hyn gydag ystyriaeth o'r baich ariannol ar deuluoedd. Rydym yn cynnig cryn hyblygrwydd i Awdurdodau yng Nghymru nad yw ar gael i'w cymheiriaid yn Lloegr "

- 6.5 Dylid nodi y dylai lefel y cynnydd yn y Dreth Gyngor adlewyrchu gofynion incwm y Cyngor ac mae'n rhaid cymryd i ystyriaeth hefyd ddatganiad uchod y Gweinidog. Fodd bynnag, dylid nodi hefyd bod y cynnydd ar gyfer 2016/17 yn gosod y sefyllfa sail ar gyfer 2017/18 ac nid fedrir ond adennill sefyllfa sail is drwy gynnydd uwch yn 2017/18.

7. CRONFEYDD WRTH GEFN CYFFREDINOL A PHENODOL, ARIAN WRTH GEFN AR GYFER ARGYFYNGAU A RISG ARIANNOL

- 7.1** Mae'r gyllideb arfaethedig yn cynnwys nifer o ragdybiaethau o ran lefelau tebygol incwm a gwariant yn y dyfodol. Felly, yn anochel, mae yna nifer o risgiau ariannol cynhenid yn y gyllideb arfaethedig. Mae'r risgiau ariannol allweddol wedi'u hamlygu isod: -
- Mae gan unrhyw orwariant a ragwelir yn 2015/16 oblygiadau uniongyrchol ar gyfer cyllideb 2016/17, a hynny o ran asesu cadernid cyllidebau gwasanaethau unigol ac o ran digonolrwydd lefel y cronfeydd wrth gefn cyffredinol. Ar hyn o bryd, rhagwelir gorwariant net o £470k ar gyfer cyllideb 2015/16, gyda rhai gwasanaethau yn wynebu cynnydd yn y galw am wasanaethau. Mae'r sefyllfa gyllidebol bresennol wedi bod yn ffactor pwysig wrth ystyried cynigion terfynol o ran arbedion a chynlluniau wrth gefn;
 - Mae'r cynigion o ran arbedion yn yr adroddiad hwn yn werth £3.46m a bydd angen eu cyflawni er mwyn sicrhau cyllideb gytbwys ar gyfer 2016/17. Mae'r lwfans wedi'i wneud, lle y mae'n briodol, ar gyfer costau gweithredu, ond mae elfen o risg ariannol yn gysylltiedig â chyflawni'r holl arbedion yn llawn, gyda'r risg honno yn amrywio'n sylweddol rhwng y cynigion unigol. Mae rhagdybiaethau realistig wedi cael eu gwneud ar gyfer rhan o'r flwyddyn lle na feddir gweithredu ar unwaith, ond mae risg ariannol gynhenid yn gysylltiedig â sicrhau'r newidiadau mewn pryd i gyflawni'r math hwn o arbediad a gynlluniwyd;
 - Nid yw cynnydd mewn chwyddiant ond wedi cael ei briodoli i gostau gweithwyr ac unrhyw ymrwymadau cytundebol parhaus. Mae cynnydd o 5% wedi cael ei osod ar yr holl gyllidebau incwm anstatudol.
- 7.2** O ran cronfeydd ar gyfer digwyddiadau annisgwyl a chronfeydd wrth gefn, mae angen i'r Swyddog Adran 151 adolygu'r rhain yn eu cyfanrwydd ochr yn ochr â'r gyllideb sylfaenol ei hun a'r risgiau ariannol sy'n wynebu'r Awdurdod. Yn ogystal, dylai'r adolygiad gynnwys golwg tymor canol lle mae angen hynny a dylai gymryd i ystyriaeth ddatblygiadau allweddol a allai effeithio ar yr angen am adnoddau unwaith ac am byth a'r defnydd ohonynt.
- 7.3.** Mae ystyriaeth drylwyr a chadarn yn cael ei rhoddi i risgiau cyllidebol a diogelu iechyd ariannol y Cyngor ar hyn o bryd. Mae hyn yn arbennig o wir pan mae angen diogelu arian unwaith ac am byth yn ddigonol fel y gellir ei ddefnyddio i ariannu newidiadau strategol / trawsnewidiol yn y dyfodol yn hytrach nag i ariannu gorwariant sylweddol ar y gyllideb sylfaenol ei hun.
- 7.4.** Ystyriwyd yr angen i gadw'r gostyngiadau gwariant a wneir yn syth ac effaith hynny wedyn ar wasanaethau i'r lefel isaf bosib, ond rhaid cydbwysu hyn yn erbyn yr angen i sicrhau sefydlogrwydd ariannol y Cyngor yn y tymor canol a'r tymor hir, ac i arbedion gael eu gweithredu dros y blynyddoedd nesaf mewn ffordd raddol a strwythuredig. Yn ogystal, mae risg bob amser y bydd rhywfaint o wariant annisgwyl neu orwariant oherwydd pwysau mwy cyffredinol ar gyllideb y gwasanaeth, a rhaid i'r cronfeydd wrth gefn hefyd fod yn ddigonol i gwrdd â'r pwysau hyn.
- 7.5** Ar 31 Mawrth 2015, roedd £7.193m yng Nghronfeydd Cyffredinol y Cyngor, fodd bynnag, roedd y penderfyniad a wnaed ar gyllideb y Cyngor ym Mawrth 2015 yn caniatáu i'r Pwyllgor Gwaith ddefnyddio hyd at £500k o'r balansau cyffredinol i ymdrin â blaenoriaethau a allai godi yn ystod y flwyddyn. Mae'n debygol y bydd angen yr arian hwn. O ganlyniad, balans y Cronfeydd wrth Gefn Cyffredinol yw £6.693m sy'n cyfateb i 5.32% o gyllideb refeniw net 2015/16, 7.4% os yw'r gyllideb a ddirprwywyd i'r ysgolion yn cael ei heithrio. Mae lefel y cronfeydd wrth gefn cyffredinol a gedwir yn fater i'r Cyngor benderfynu arno, fodd bynnag, fel rheol gyffredinol, dylai lefel y cronfeydd wrth gefn fod o leiaf 5% o'r gyllideb refeniw flynyddol (ac eithrio cyllidebau a ddirprwywyd i'r ysgolion). Yn seiliedig ar gyllideb refeniw 2015/16, byddai angen £4.5m yn y cronfeydd wrth gefn cyffredinol.
- 7.6** Mewn adegau o galedi ariannol, mae cyllidebau'n cael eu lleihau ac nid oes ganddynt y capasiti i ddelio â chynnydd mewn pwysau yn enwedig yn y gwasanaethau hynny sydd â llai o reolaeth dros y galw ee Gwasanaethau Cymdeithasol. Felly, mae dadl bod yr angen am gronfeydd wrth gefn cyffredinol yn fwy oherwydd bod y risg o orwario ar gyllidebau'n cynyddu a bydd y Cyngor angen lefel uwch o adnoddau ariannol er mwyn lleihau'r risg.

- 7.7** Yn fy marn broffesiynol i, byddai gostwng lefel y gronfa wrth gefn gyffredinol i £4.5m yn risg annerbyniol ar hyn o bryd yn wyneb yr ansicrwydd parhaus ynghylch cyllido yn y dyfodol, ond mae lle i leihau lefel y cronfeydd wrth gefn cyffredinol. Fodd bynnag, nid wyf yn argymhell y dylai cronfeydd wrth gefn gael eu defnyddio fel ffordd o wneud i fyny'r diffyg ariannol mewn blwyddyn benodol, oherwydd byddai hynny ond yn gohirio'r angen i wneud toriadau yn y gyllideb i'r flwyddyn ariannol nesaf.
- 7.8** Fodd bynnag, mae lle i ddefnyddio rhywfaint o'r cronfeydd wrth gefn i ddarparu cymorth TG ar gyfer trawsnewid prosesau busnes. Bydd angen gwaith pellach i bennu lefel y cyllid sydd ei angen a byddai'n rhaid i bob achos busnes unigol ddangos y byddai'r prosiect yn cyflawni arbedion ariannol yn y dyfodol. Gellid rhyddhau swm o £1 filiwn o'r balansau cyffredinol a hynny'n golygu y byddai modd cynnal lefel ddarbodus o falansau cyffredinol.
- 7.9** Mae adroddiad llawn ar y Cronfeydd Wrth Gefn Cyffredinol a'r Cronfeydd Wrth Gefn a Glustnodwyd yn cael ei gynnwys fel eitem ar wahân ar Raglen y Pwyllgor.
- 7.10** Mae'r gyllideb yn cynnwys £1.831m fel cronfeydd wrth gefn cyffredinol a rhai a glustnodwyd. Mae'r eitemau sydd i'w hariannu o'r cronfeydd wrth gefn hyn yn cynnwys gwelliannau i systemau TG, costau diswyddo posibl yn y dyfodol, costau yn ymwneud â pharhau i redeg Cartref Preswyl Haulfre a swyddi cyfnod penodol ychwanegol sydd eu hangen i gefnogi'r Rhaglen Newid. Yn ogystal, mae swm o £310k wedi'i ddyrannu fel arian wrth gefn cyffredinol a fydd yn cael ei ddefnyddio i dalu unrhyw gostau annisgwyl sy'n codi yn ystod y flwyddyn.

8. CADERNID YR AMCANGYFRIFON

- 8.1** Yn unol ag Adran 25 o Ddeddf Llywodraeth Leol 2003 mae'n ofynnol i'r Prif Swyddog Cyllid gyflwyno adroddiad ar gadernid yr amcangyfrifon cyllidebol a digonolrwydd y cronfeydd wrth gefn arfaethedig.
- 8.2** Mae amcangyfrifon y gyllideb yn seiliedig ar dybiaethau ynghylch gwariant ac incwm yn y dyfodol ac yn cynnwys elfen o risg yn sgil rhagdybio. Gall effaith y risg hon gael ei lliniaru drwy gynlluniau wrth gefn, cyllidebau wrth gefn a chronfeydd ariannol wrth gefn.
- 8.3** Nid yw cadernid yr amcangyfrifon cyllidebol yn gwestiwn syml o p'un a ydynt yn cael eu cyfrifo yn gywir. Yn ymarferol, mae llawer o gyllidebau wedi'u seilio ar amcangyfrif neu ragolygon, ac efallai y bydd elfen o risg ynghylch a fydd y cynlluniau yn cael eu darparu, neu dargedau'n cael eu cyflawni. Caiff risgiau gwahanol i'r gyllideb eu hystyried yn eu tro isod: -
- **Risg Chwyddiant** - Mae hyn yn golygu'r risg y gallai chwyddiant droi allan i fod yn sylweddol wahanol i'r rhagdybiaeth a wnaed yn y gyllideb. Ar gyfer 2016/17, nid yw chwyddiant ond wedi cael ei ganiatáu ar gyfer codiadau cyflog (1%) ac unrhyw gytundebau contract y mae angen cynyddu chwyddiant ar eu cyfer. Mae lefel chwyddiant yn isel ar hyn o bryd, sef ychydig yn uwch na 0% ac ni ddisgwylir cynnydd sylweddol yn ystod y cyfnod y mae'r gyllideb yn ymwneud ag ef, ac o ganlyniad, mae'r risg o gamgymeriadau yn y rhagdybiaethau chwyddiant yn isel;
 - **Risg Cyfraddau Llog** – Mae cyfraddau llog yn effeithio ar gyllideb refeniw un flwyddyn drwy'r llog a enillir - hy mae cynnydd yn y gyfradd log yn beth da. Yn unol â Strategaeth Rheoli'r Trysorlys yr Awdurdod, rhaid buddsoddi ar sail diogelwch a hylifedd y buddsoddiad fel yr ystyriaeth gyntaf a bydd enillion ar y buddsoddiadau'n cael llai o flaenoriaeth, felly, nid yw'r gyllideb yn dibynnu ar enillion uchel yn sgil buddsoddi. Mae cyfraddau llog yn parhau i fod ar eu hisaf erioed ac nid ydynt yn debygol o ddechrau codi hyd at 2017. Felly, ystyrir bod y risg o ran cyfraddau llog yn isel, ac, fel mewn blynyddoedd blaenorol, mae hon yn risg ddigolledu ar gyfer risg chwyddiant oherwydd os yw un yn cynyddu, yna mae'r llall yn debygol o gynyddu hefyd;

- **Risgiau Grantiau** - Mae'r rhain yn risgiau sydd ynghlwm wrth y nifer fawr o grantiau penodol gan Lywodraeth Cymru, Ewrop neu gyrff eraill sy'n cynnal cyfran dda o Wariant y Cyngor. Efallai y bydd rhai o'r rhain yn cael eu gostwng yn sylweddol neu'n cael eu torri yn gyfan gwbl; nid oes gennym ddarlun cyflawn o'r rhain i gyd ac ni fydd y darlun hwn ar gael hyd yn oed wrth i'r flwyddyn ariannol gychwyn. Er mai'r ymateb naturiol yw dweud y bydd yn rhaid i'r gwariant sy'n gysylltiedig â'r grant ddod i ben pan ddaw'r grant i ben, mae perygl na fydd hyn bob amser yn bosibl. Efallai na fydd yn bosibl pan fydd telerau'r contract yn golygu na all y gwariant gael ei dorri mor gyflym â'r incwm neu os yw'n ymwneud â chostau diswyddo sydd heb eu hariannu. Efallai na fydd yn bosibl os yw'r gweithgaredd a ariennir yn troi allan i fod mor bwysig i gyflawni Blaenoriaethau'r Cyngor ei hun, fel bod y Cyngor yn penderfynu bod rhaid iddo barhau â'r gwariant. Wrth ymdrechu i liniaru'r risg hon, rhaid sicrhau bod gennym y wybodaeth orau sydd ar gael ar bob grant: ond ni fedrir diystyru'n gyfan gwbl y bydd newidiadau sylweddol yn digwydd yn ystod y flwyddyn;
- **Risgiau Incwm** - Mae'r gyllideb yn seiliedig ar sicrhau cynnydd cyffredinol o 5% yn y ffioedd, ac mae nifer o wasanaethau wedi rhagdybio codiadau a fydd hyd at 5%. Os bydd hyblygrwydd y galw am Wasanaethau Cyngor yn golygu bod lefel y galw'n disgyn, ac nad yw targedau incwm yn cael eu cyflawni, gall hynny arwain at orwario ar gyllidebau net. Bydd angen monitro'r sefyllfa o ran y gyllideb net yn ofalus ac, os oes angen, torri yn ôl ar wariant i gyfateb i'r gostyngiad mewn incwm;
- **Risg Optimwm** - Mae'n debyg mai'r perygl mwyaf yn yr amgylchiadau presennol yw bod yr Awdurdod, Aelodau a Swyddogion, wedi bod yn or-optimistaidd o ran yr arbedion fydd yn cael eu cyflawni. Petai'r prosiectau hyn yn rhedeg i drafferthion ac yn methu cyflawni'r arbedion a gymerwyd allan o'r gyllideb, gallai hynny arwain at orwario sylweddol;
- **Y Risg o fod yn rhy Ofalus** – Dyma'r gwrthwyneb i'r risg optimwm: y perygl bod ein cyllidebau wedi cael eu llunio'n rhy ofalus ac, o'r herwydd, yn fwy nag sydd ei angen;
- **Risgiau Arbedion** - Mae'r gyllideb refeniw yn cynnwys £3.35 miliwn o arbedion refeniw ac, er bod pob cynnig wedi cael ei asesu a swm yr arbediad wedi ei addasu i gymryd i ystyriaeth y dyddiad gweithredu arfaethedig, mae perygl na fydd yr holl gynigion yn cael eu gweithredu erbyn y dyddiad arfaethedig. Mae hyn yn arbennig o wir ar gyfer y cynigion sy'n ymwneud â thrawsnewid gwasanaethau'n sylweddol, diswyddo staff, cynhyrchu incwm neu newidiadau i gontractau presennol. Bydd unrhyw oedi o'r dyddiad dechrau arfaethedig yn rhoi pwysau ar y gyllideb refeniw;
- **Risgiau Cyflogau a Graddfeydd** - Daeth y broses arfarnu swyddi i ben yn ystod 2015/16 ac mae pob cyllideb staffio yn seiliedig ar y graddfeydd cyflog newydd. Mae rhai ceisiadau am ail-asesiad o'r graddfeydd wedi'u cyflwyno, ond bydd unrhyw gostau uwch yn gorfod cael eu hariannu o gyllidebau presennol y gwasanaethau, gan leihau'r risg i gyllideb 2016/17;
- **Costau Diswyddo Staff** - Mae'r cynnig o ran y gyllideb yn cynnwys £400k o arbedion yn deillio o ddiswyddiadau gwirfoddol. Yn dilyn rhyddhau rhai aelodau o staff, bydd rhaid ad-drefnu o fewn gwasanaethau, a gall y prosesau hyn achosi oedi neu fethiant i wneud yr arbedion a ragwelwyd. Yn ogystal, efallai y bydd rhai cynigion yn golygu diswyddiadau ychwanegol. I liniaru'r risg, mae cronfa wrth gefn o £500k wedi cael ei chynnwys yn y gyllideb.

8.4 Mae'r Swyddog Adran 151 o'r farn, felly, bod y cyllidebau yn gadarn ac yn gyflawnadwy.

9. PWYLLGOR SGRIWTINI

9.1 Fel y nodwyd ym mharagraff 4.7, mae'r cyfanswm AEF a'r Dreth Gyngor ar lefel o 4.5% yn uwch na'r gyllideb ddisymyd o £1.169m. Cyflwynwyd y wybodaeth hon i'r Pwyllgor Sgriwtini i'w ystyried yn ei gyfarfod ar 1 Chwefror, 2016. Gofynnwyd i'r Pwyllgor ystyried y cwestiynau canlynol: -

- P'un a yw'r arbedion a nodwyd fel rhai cyraeddadwy yn 2016/17 yn cael eu huchafu gan gadw mewn cof bod sicrhau'r arbedion mwyaf posibl yn caniatáu mwy o hyblygrwydd i'r Cyngor ymateb i bwysau ar wasanaethau a gofynion o ran arbedion yn y dyfodol;

- P'un a yw'r Aelodau'n cefnogi argymhelliad, i gael ei ystyried gan y Pwyllgor Gwaith, bod swm yn cael ei ddyrannu o'r cronfeydd wrth gefn cyffredinol i ariannu newidiadau mewn prosesau busnes a gynlluniwyd i ryddhau rhagor o arbedion effeithlonrwydd y gellir eu defnyddio i ymateb i welliannau / pwysau ar wasanaethau;
- Lefel y Dreth Gyngor wrth symud ymlaen gyda golwg ar y materion a nodir yn yr adroddiad hwn, y cyfraniad y mae'r Dreth y Gyngor yn ei wneud i refeniw cyffredinol y Cyngor a'r pwysau ariannol y mae'r Cyngor yn debygol o'u hwynebu o 2017/18 ymlaen;
- Lefel y warchodaeth a roddir i gyllidebau ysgolion gan gadw mewn cof yr angen i ysgolion gyfrannu at yr arbedion cyffredinol y mae'r Cyngor eu hangen;
- Os gwneir penderfyniad terfynol gan y Pwyllgor Gwaith i weithredu arbedion effeithlonrwydd ar gyllidebau'r Ysgolion, gofynnir i Aelodau gynnig sylwadau ar a ddylai'r lefelau'r cronfeydd wrth gefn yn y sector cynradd ddylanwadu ar y penderfyniad o ran y modd y bydd yr arbedion yn cael eu dyrannu ar draws y sectorau.

9.2 Mae ymateb y Pwyllgor Sgriwtini wedi ei gynnwys fel adroddiad ar wahân ar agenda'r Pwyllgor yma.

10. CYLLIDEB ARFAETHEDIG A LEFEL Y DRETH GYNGOR

10.1 Ar ôl ystyried y cyllid sydd ar gael a'r cynnydd yn yr AEF ers i'r cynigion cyllidebol cychwynnol gael eu llunio, ar ôl ystyried canlyniadau'r broses ymgynghori ac ymateb y Pwyllgor Sgriwtini ac ystyried penderfyniadau'r Pwyllgor Gwaith yn dilyn hynny, bod y cynnig terfynol ar gyfer y gyllideb yn cynnwys y newidiadau canlynol o'r cynnig cyllidebol cychwynnol: -

1. Bod y gyllideb ddisymud ar gyfer 2016/17 yn £126.639m.
2. Bod arbedion effeithlonrwydd o £3.46m yn cael eu gweithredu gan gynnwys arbedion drwy ddiswyddiadau gwirfoddol a gostyngiad o £0.988m yn y gyllideb a ddirprwywyd i'r ysgolion.
3. Bod £400k o'r cyllid addysg canolog yn cael ei ddefnyddio i leihau effaith y gostyngiad yng nghyllidebau'r ysgolion ar gyfer 2016/17 ac yn caniatáu amser i ysgolion i leihau eu costau drwy gaffael yn well a thrwy adolygu costau nad ydynt yn rhai dysgu. Mae hyn yn lleihau'r arbediad arfaethedig ar gyllideb yr Ysgolion i £600k ac yn gostwng y pecyn arbedion cyffredinol i £3.06m. Yn ychwanegol, trosglwyddir £100k o'r elfen sydd heb ei ddirprwyo i gyllideb yr ysgolion, yn ôl i'r gyllideb a ddirprwywyd i'r ysgolion a'i ddyrannu i ysgolion drwy'r fformiwla cyllido, a thrwy hynny'n lleihau'r effaith ar ysgolion gan £100k pellach yn 2016/17.
4. Cynnydd o £500k yng nghyllideb y Gwasanaethau Plant i adlewyrchu'r pwysau cynyddol ar y gwasanaeth.
5. Cynnydd o £100k yng nghyllideb y Gwasanaethau Oedolion i adlewyrchu'r pwysau costau cynyddol yn y gwasanaeth a bod £200k pellach yn cael ei gadw wrth gefn i ariannu colli incwm gofal seibiant petai'r newid arfaethedig yn y polisi codi tâl yn cael ei weithredu.
6. Cynnydd o £50k yn y gyllideb ar gyfer Gwasanaethau TG er mwyn iddynt gyflawni'r cynllun gweithredu sy'n deillio o'r adolygiad allanol.
7. Cynnydd o 3.5% yn y Dreth Gyngor ar gyfer 2016/17.
8. Bod y balans o £8,562 sy'n weddill yn cael ei ychwanegu at y gronfa wrth gefn cyffredinol.
9. Bod swm o £1.0 miliwn yn cael ei ddyrannu o'r cronfeydd wrth gefn cyffredinol i ariannu cost trawsnewid prosesau busnes. Byddai pob cais unigol yn cael ei asesu ar sail yr arbedion y maent yn eu darparu ar gyfer y dyfodol neu'r gwelliant i'r modd y byddai gwasanaethau'n cael eu darparu o ganlyniad i'r buddsoddiad.

10.2 Mae Tabl 8 isod yn dangos yr arian sydd ar gael a'r arian sydd ei angen ar ôl cymryd i ystyriaeth y cynigion a nodir yn y cynigion cyllidebol cychwynnol a'r newidiadau a wnaed wedyn fel y nodir ym mharagraff 10.1 uchod.

Tabl 8
Gofynion o ran y Gyllideb Arfaethedig ac ariannu yn 2016/17

Gofyniad y gyllideb	£ 'm
Cyllideb Derfynol 2015/16	124.646
Chwyddiant ac Addasiadau yn sgil Ail-Brisio	1.993
Cyllideb Sylfaenol 2015/16 (cyn Buddsoddiadau / Arbedion)	126.639
Arbedion cyllidebol	(3.060)
Buddsoddi mewn Pwysau Gwasanaeth	0.650
Cynnydd mewn Cyllidebau wrth gefn	0.208
Defnyddio Cronfeydd Wrth Gefn	0.400
Cyllideb Sylfaenol 2016/17	124.037
AEF terfynol	91.928
Y Dreth Gyngor gyda chynnydd o 3.5%	32.109
Cyfanswm Cyllid	124.037

10.3 Mae'r cynnydd o 3.5% yn cynrychioli cynnydd o £35.89 y flwyddyn neu £0.69 yr wythnos ar Eiddo Band D.

10.4 Mae dadansoddiad llawn o'r gyllideb a gynigiwyd fesul Gwasanaeth yn Atodiad 5.

11. ASESIAID O'R EFFAITH AR GYDRADDOLDEB

11.1. Wrth gyflwyno ei wasanaethau, rhaid i'r Cyngor fod yn ymwybodol o'i ddyletswyddau dan Reoliadau Deddf Cydraddoldeb 2010 (Dyletswyddau Statudol) (Cymru) 2011 i asesu effaith penderfyniadau ariannol allweddol ar grwpiau gwarchoddedig a rhoi sylw dyledus i ganlyniad asesiadau o'r fath.

11.2 Fel rhan o'r broses o lunio cyllideb 2015/16, gofynnwyd i wasanaethau gynnal asesiad cychwynnol ar effaith pob cynnig o safbwynt cydraddoldeb. Cafodd arweiniad ei gynnwys gyda'r pro-forma cyllidebol ac roedd canllawiau pellach ar gael ar gynnal EIA ar safle mewnwyd y Cyngor. Mae sylwadau ar gynigion unigol wedi eu cynnwys yn yr atodiadau. Bydd angen i'r gwasanaethau fonitro'n agos y cynigion sy'n debygol o gael effaith sylweddol.

12. DIWEDDARU'R STRATEGAETH ARIANNOL TYMOR CANOL

12.1 Mae'r cynigion cyllidebol cychwynnol a gyflwynwyd i'r Pwyllgor Gwaith ar 16 Tachwedd, 2015 yn seiliedig ar y Strategaeth Ariannol Tymor Canol a gymeradwywyd gan y Pwyllgor Gwaith ym Mis Chwefror 2015 (gweler Tabl 1).

12.2 Y gwahaniaeth arwyddocaol rhwng y setliad a ragwelwyd ym mis Tachwedd 2015 a chanlyniad y setliad dros dro wedi cael effaith sylweddol ar y Strategaeth Ariannol Tymor Canol. Nid yw'r sefyllfa hon yn unigryw i Ynys Môn ac roedd y rhan fwyaf o Gynghorau yng Nghymru wedi cynllunio ar gyfer toriad mwy yn yr AEF nac a gafwyd mewn gwirionedd. Mae'r diffyg sicrwydd ynghylch setliadau yn y dyfodol yn sgil etholiadau'r Cynulliad ym mis Mai a'r ansicrwydd ynghylch sefyllfa economaidd gyffredinol y DU yn ei gwneud yn anodd cwblhau Strategaeth Ariannol Tymor Canol gydag unrhyw sicrwydd a chywirdeb.

12.3 Mae CLILC wedi gwneud rhywfaint o waith ar y setliadau tebygol yn y dyfodol ar gyfer llywodraeth leol yng Nghymru ar sail eu dadansoddiad o'r wybodaeth a gynhwysir yn yr Adolygiad Wariant a wnaed yn yr hydref a chyllideb Llywodraeth Cymru ar gyfer 2016/17. Mae llawer yn dibynnu ar y lefel o amddiffyniad y bydd Llywodraeth Cymru yn ei roi i feysydd gwariant eraill o gymharu â llywodraeth leol. Mae eu dadansoddiad yn dangos ystod o bosibiliadau o dwf o 3.2% yn yr AEF dros 3 blynedd os bydd cyllidebau llywodraeth leol yn cael eu diogelu i doriad o 7.5% dros yr un cyfnod os bydd meysydd eraill yn cael eu gwarchod yn gryf.

12.4 Mae Tabl 9 isod yn rhoi syniad o'r arbedion tebyol y bydd angen eu gwneud os cymerir yn ganiataol y bydd gwariant net yn tyfu gan 2% y flwyddyn, y bydd cynnydd o 4% y flwyddyn yn y Dreth Gyngor, a bod yr AEF yn cael ei ostwng gan 2% yn 2017/18, 2.6% yn 2018/19 a 2.7% yn 2019/20.

Tabl 9
Yr Arbedion Posibl y bydd eu hangen 2017/18 - 2019/20

	2017/18 £ 'm	2018/19 £ 'm	2019/20 £ 'm
Cyllideb Refeniw Net D/Y	124.3	123.7	122.7
Llai yn cael ei ariannu gan gronfeydd wrth gefn yn y flwyddyn flaenorol	(0.4)	0.0	0.0
Pwysau Cyllideb a Chwyddiant	2.5	2.5	2.5
Cyllideb ddiwygiedig	126.4	126.2	125.2
Cyllid Allanol Cyfun (AEF)	(90.0)	(87.7)	(85.3)
Y Dreth Gyngor	(33.7)	(35.0)	(36.4)
Cyfanswm Cyllid	123.7	122.7	121.7
Arbedion Angenrheidiol	2.7	3.5	3.5

12.5 Bydd diweddariad ar y Strategaeth Ariannol Tymor Canol yn cael ei gyflwyno i'r Pwyllgor Gwaith fel y daw gwybodaeth ar setliadau yn y dyfodol yn gliriach.

13. ARGYMHELLION

13.1 Argymhellir bod y Pwyllgor Gwaith yn cymeradwyo'r cynig terfynol ar gyfer y gyllideb fel y nodir ym Mharagraff 10 i gyfarfod llawn y Cyngor ar 10 Mawrth, 2016.

Ymateb i Gynigion Cychwynol ar gyfer Cyllideb y Pwyllgor Gwaith – Cwrdd a'r Heriau 2016**CYNGOR SIR YNYS MÔN****Ionawr 2016****Dadansoddwr – Alwyn Williams, Dadansoddwr Perfformiad****Awdur – Gethin Morgan, Rheolwr Cynllunio Busnes, Rhaglen a Perfformiad****Pennaeth Gwasanaeth – Scott Rowley, Pennaeth Trawsnewid Corfforaethol****1. Rhagarweiniad**

- 1.1. Ymgynghorodd y Cyngor yn ddiweddar ar gynigion cyllidebol cychwynol y Pwyllgor Gwaith - 'Cwrdd â'r Heriau' rhwng 16 Tachwedd a 31 Rhagfyr, 2015. Roedd y cyfnod ymgynghori o 7 wythnos yn canolbwyntio ar fwy na 80 o gynigion a gyflwynwyd gan y gwasanaethau a'i herio gan aelodau. Rhannwyd yr 80 i mewn i 6 thema effeithlonrwydd fel yr amlinellir yn Strategaeth Effeithlonrwydd 2014-2017 y Cyngor, sef:-
- Sicrhau bod y ffordd yr ydym yn gweithio yn darparu gwerth am arian
 - Lleihau costau Rheoli, Democratiaeth a Biwrocratiaeth
 - Trawsnewid y gwasanaethau mae dyletswydd gyfreithiol arnom i'w darparu; gan sicrhau eu bod yn fodern, effeithiol ac yn effeithlon
 - Gweithio gydag eraill i arbed arian a chael y gorau allan o'n staff
 - Cynyddu incwm ar gyfer y Cyngor
 - Herio a ddylem ddarparu gwasanaethau sydd ddim yn hanfodol neu'n anstatudol; lle mae eraill hefyd yn eu darparu neu lle gall eraill eu darparu
- 1.2. Ystyriwyd amrywiaeth helaeth o arbedion lle'r oedd yr her fewnol wedi arwain at gynigion sy'n amrywio o ddyrannu lleoedd hysbysebu ar finiau i fusnesau lleol, i gludo gwastraff i St Helens / Runcorn i'w ailgylchu yn hytrach na anfon i safleoedd tirlenwi yn Llanddulas. Marchnatwyd y cynigion yma mewn nifer o ffyrdd; o'r erthyglau yn y wasg, i hyrwyddo ar y dudalen cartref o wefan y Cyngor trwy'r defnydd o Twitter, Facebook ac e-byst. Roedd pob un wedi'u hanelu at hysbysu ac ennyn brwdfrydedd dinasyddion a staff i ymgysylltu ac ymateb i'r cynigion cychwynol.
- 1.3. Gofynnwyd i ddinasyddion, partneriaid a staff ymateb i'r ymgynghoriad drwy wahanol ddulliau gan gynnwys:-
- Dau arolwg ar-lein ar ein gwefan
 - Arolwg ar gyfer pawb
 - Arolwg yn benodol ar gyfer yr ifanc (gweler isod)
 - E-bostio neu ysgrifennu atom
 - Mynychu un o'r 13 sesiwn galw heibio gyda Arweinydd y Cyngor
 - Blychau awgrymiadau ar gefe staff a leolir y nein derbynfeydd
- 1.4. Yn ogystal â'r uchod, cynhaliodd y cyngor:-
- 7 sesiwn grŵp ffocws ar gyfer pobl o dan 25 oed ym mhob ysgol uwchradd, fforwm ffermwyr ifanc a llety digartref
 - Arolwg ar-lein gynllunwyd gan Llais Ni i bobl o dan 25
 - Sesiwn a gynhaliwyd yn y Cyngor ar gyfer nifer o partneriaethau fel yr Heddlu, Gwasanaeth Tan, Iechyd, Cynghorau Tref a Chymuned, cyrff y 3ydd Sector ac asiantaethau arall.
 - Sesiwn cynnal gyda Lleisiau Lleol Ynys Môn yng Nghanolfan Gymunedol Gwelfor gyda'r 65+

- 1.5. Roedd yr ymgynghoriad yma yn ddilyn digwyddiadau ymgynghori blaenorol a gynhaliwyd ar ddiwedd 2013 a 2014 lle cafwyd tua 1400 o ymatebion oedd eisoes wedi cael eu ystyried wrth trafod ein cynigion cyllideb blaenorol ar gyfer 2015/16.

2. Canlyniadau

- 2.1. Roedd yr ymateb i'r cynigion cyllidebol cychwynol ar gyfer 16/17 dros cyfnod o 7 wythnos yn weddol gadarnhaol. Mae tua 450 o ymatebion (0.65% o'r boblogaeth) wedi'i dderbyn oddi draws yr amryw sianelau a amlinellwyd uchod gydag ymatebwyr yn ymgysylltu ar draws pob dull.
- 2.2. Y ffordd fwyaf llwyddiannus o ymgysylltu oedd y grwpiau ffocws wyneb yn wyneb a'r cyfarfodydd gyda thua 65% o'r holl ymatebwyr yn bresennol. Dilynwyd hyn gyda thua 30% yn ymateb drwy'r arolygon ar-lein a'r gweddill drwy ddulliau traddodiadol. Barnwyd bod y sesiynau galw i mewn, a gynhaliwyd ar draws yr ynys mewn 13 lleoliad gwahanol, oedd y lleiaf llwyddiannus gydag un neu ddau o'r sesiynau hefo neb yn ymgysylltu.
- 2.3. Y prif feysydd ffocws o'r ymatebion oedd fel a ganlyn a gellir eu dychmygu drwy ddefnyddio'r wordle isod ar lun 1:-
1. Casgliadau Gwastraff Tŷ a Casglu Gwastraff Swmpus
 2. Ffioedd Meysydd Parcio
 3. Caffis Canolfannau Hamdden
 4. Swyddi AHNE
 5. Toriadau mewn Cyllido Addysg
 6. Toriadau Cyllid Grant
 7. Lleihad mewn Rheoli a Gweinyddu
 8. Darpariaeth Cartrefi Gofal Mewnol yn y dyfodol

Llun 1.

- 2.4. Yn gyffredinol, roedd yr ymatebwyr yn rhoi ystyriaeth gytbwys o'r dasg anodd sy'n wynebu'r Cyngor ac mae'r gweddill yr adroddiad hwn yn darparu crynodeb o'r ymatebion a dderbyniwyd:-

2.4.1. **Casgliadau Gwastraff Tŷ a Casglu Gwastraff Swmpus**

Roedd y mwyafrif o'r ymatebion yn erbyn y newidiadau i gasgliadau biniau bob pythefnos. Fodd bynnag, os oes angen newid yna'r casgliad y gellid ei gwneud yw y byddai llawer mwy bodlon gyda chyfnod casgliad bob 3 wythnos yn hytrach na bob 4. Mae'r cwynion yn ymddangos i ganolbwyntio ar y ffaith bod biniau yn llawn ar ôl pythefnos sy'n golygu y byddai angen i liniaru'r newid trwy sicrhau ailgylchu ychwanegol, a hefyd y pryder y bydd cael gwared ar gasglu gwastraff swmpus am ddim yn arwain at dipio anghyfreithlon a chost ychwanegol i'r cyngor oherwydd hyn.

Gall yr ymatebion isod grynhoi'r teimladau cyffredinol tuag at y toriadau arfaethedig:

"Peidiwch a thorri casgliadau bin y tu hwnt i'r casgliad biniau bob pythefnos sy'n bodoli eisioes. Dydi fy min i ddim yn llawn fel arfer bob pythefnos, on dos rwyf yn methu casgliad oherwydd fy mod ar wyliau neu beth bynag, bydd yr egwyl o gasglu'r

sbwriel yn ddwbl a nodir. Felly posib fyswn i yn mynd 8 wythnos heb gasgliad bin, sydd yn amlwg yn annerbyniol”

“Byddai casglu biniau du 3 wythnos yn iawn gan ddarparu teuluoedd â clytiau (phlant ifanc o dan 4 oed) yn cael eu darparu ar gyfer ... Fodd bynnag ni fyddai 4 wythnos neu bin llai yn iawn (hyd yn oed gyda biniau ychwanegol) i ni ... Byddwn hefyd yn cynnig casgliad bob 4 wythnos o finiau gwyrdd yn ystod y gaeaf gan fod y mwyafrif o'r llenwad yn bioddiraddadwy ac yn gallu aros ychydig mwy o wythnosau.”

“O ran y cynigion ar gyfer casgliadau gwastraff bob 3 neu efallai 4 wythnos a gostyngiad posibl ym maint biniau gwastraff ... Rwy'n protestio yn y telerau cryfaf phosibl nad yw'r dull symlach hyn yn dderbyniol ac ei fod wedi ei feddwl allan yn wael iawn fel 'adwaith 'knee-jerk' 'i wella targedau gwastraff ac arbed arian ... Rwy'n argymhell eich bod yn ystyried edrych ar gartrefi eu hunain, y nifer o bobl mewn cyfeiriad penodol, eu hoedran a'u hamgylchiadau ac yn y blaen.”

“Os oes rhaid i ni newid casgliadau bin, dylem yn newid i bob 3 wythnos nid bob 4 wythnos”

“Byddwn yn gefnogol i casgliadau bob 3 wythnos ar yr amod bod gennym bocsys ailgylchu mwy ... Dylai'r cyngor roi'r gorau i gasgliadau bin gwyrdd o 1 Tachwedd / Rhagfyr i ddiwedd Chwefror.”

“Na i newid casgliadau bin i bob 3 neu 4 wythnos. Mae gen i deulu mawr ac rydym yn rhedeg allan o le ar gyfer ein sbwriel hyd yn oed gyda chasgliadau biniau 2 wythnos”

“Yr wyf yn deall bod Ynys Môn yw'r unig gyngor i gynnig system gwastraff swmpus am ddim, ac yr wyf yn teimlo fel y dylem aros felly. Yr wyf yn gwybod cheir rhestr aros hir, ond os ydych yn addysgu pobl er mwyn iddynt wybod ein bod yn ffodus i gael y gwasanaeth am ddim, yna gallant fod yn fwy dealladwy pan ddaw i amseroedd aros.”

“Teimlwn y dylai casgliad yn rhad ac am ddim ar gwastraff swmpus barhau er mwyn osgoi cynnydd sylweddol mewn tipio anghyfreithlon, a fyddai ynddo'i hun yn cael costau cysylltiedig”

Cafwyd pleidlais unfrydol yn y digwyddiad ymgynghori Lleisiau Lleol Ynys Môn yn erbyn casgliad ysbwriel bob 4 wythnos, ond gydag amheuon ar gasgliad bob 3 wythnos hefyd . Roedd rhai yn pryderu am yr aelwydydd hynny nad ydynt yn ailgylchu a hefyd y rhai â theuluoedd mawr gyda biniau llawn ar ôl 2 wythnos.

2.4.2. Incwm Meysydd Parcio

Roedd nifer o'r sylwadau yn negyddol ac yn ymwneud â cynyddu ffioedd parcio ceir gyda nifer yn dweud y bydd y ffioedd yn gyrru pobl oddi wrth siopa Tref neu yn effeithio ar dwristiaeth.

Gall yr ymatebion isod grynhoi'r teimladau cyffredinol tuag at y toriadau arfaethedig:-

“Byddwch yn cael mwy o bobl sy'n eu defnyddio os ydych yn gostwng y gost - bydd mwy o bobl yn ei ddefnyddio am 30c / awr. Mae llawer o bobl, gan gynnwys fi, cau talu am feysydd parcio. Rwy'n berchen ar siop yng Nghaergybi, swm y cwynion yr ydym yn clywed am y pris i barcio. Yn fwy tebygol o ddenu ymwelwyr i mewn i drefi drwy ei wneud yn rhatach.”

“Rwy'n llwyr anghytuno â taliadau meysydd parcio, nhw sy'n gyfrifol am pam bod ein trefi a'n strydoedd mawr mor wag â busnesau yn brwydro i aros ar agor. Pam y byddai rhywun yn talu i barcio pryd y gallant fynd i archfarchnad ac parcio am ddim?”

“Mae cynyddu taliadau meysydd parcio yn wrthgynhyrchiol mewn sawl ardal, gan ei fod yn rhoi pobl i ffwrdd o siopa yn eu stryd fawr lleol ... ac yn annog pobl i barcio ar y ffyrdd yn lle, gan achosi tagfeydd ychwanegol.”
Roedd y 46 o fynychwyr yn y digwyddiad ymgynghori Lleisiau Lleol Ynys Môn yn erbyn cynyddu ffioedd parcio.

2.4.3. Caffis Canolfanau Hamdden

O'r sylwadau a dderbyniwyd, mae'r rhan fwyaf naill ai'n cwestiynu'r angen am gaffi neu nodi nad oeddent yn gwerthu bwyd iach ar hyn o bryd.

T Gall yr ymatebion isod grynhoi'r teimladau cyffredinol tuag at y toriadau arfaethedig:-

“Hoffwn eich bod yn ystyried mynd ymhellach nag adolygu'r bwydlenni ac oriau staffio. A oes angen i gael caffi mewn Canolfan Hamdden?”

“Ni ddylai rhain dderbyn cymhorthdal gan y cyngor. Mae canolfannau hamdden mewn trefi lle mae adwerthwyr bwyd eraill felly nid yw'r caffis yn perfformio gwasanaeth hollbwysig. Gellid eu cynnig i gwmnïau preifat i redeg heb unrhyw gost i'r cyngor.”

“Nid oes unrhyw opsiynau ffrwythau neu bwydydd iach yn y caffis, mae angen mwy o amrywiaeth.”

“Dwi'n credu bod y bwyd yn rhy ddrud, yn enwedig ar gyfer pobl ifanc”

2.4.4. Swyddi AHNE

Mae yna cefnogaeth i gadw'r arian AHNE yn ei le gyda llawer yn datgan y gwaith da y maent yn ei wneud gyda gwirfoddolwyr wrth gadw'r AHNE lân ac yn ddefnyddiadwy.

Gall yr ymatebion isod grynhoi'r teimladau cyffredinol tuag at y toriadau arfaethedig:-

“...credwn y bydd y canlyniadau o golli swyddi hyn yn gorbwyso'r arbedion. Mae'r cynnig o dan-amcangyfrif pwysigrwydd yr AHNE i'r ynys ac yn anwybyddu'r cyfraniad gwerthfawr y gwirfoddolwyr i'w cynnal a chadw”

“Ar hyn o bryd y Swyddogion AHNE sy'n rhedeg y rhaglen Ceidwaid Ieuenctid. Mae fy merch wedi bod yn ymwneud â hyn ar gyfer y flwyddyn ddiwethaf ... Mae wedi rhoi cyfle iddi gyflawni nifer o weithgareddau awyr agored a rhyngweithio gyda phobl ifanc eraill, ac felly yn ennill sgiliau bywyd sylweddol”

“Byddai lleihad yn y gweithlu AHNE a cholli y gwirfoddolwyr yn effeithio ar nifer o weithgareddau ar draws yr ynys, gan gynnwys llwybrau cerdded ac gwaith cynnal a chadw ... rheoli eithin ... codi waliau cerrig sych ... adfer cynefinoedd ... a glanhau'r traeth”

“Mae eu gwaith yn amhrisiadwy wrth helpu i warchod harddwch arfordirol yr AHNE a hefyd yn annog mynediad cyhoeddus a thwristiaeth i rai o brif atyniadau yr ynys.”

2.4.5. Toriadau i Gyllideb Addysg

Gwelwyd hyn fel maes pwysig o drafodaeth yn Sesiynau Galw Heibio yr Arweinydd y Cyngor gyda unigolion yn teimlo y dylai'r gyllideb addysg gael ei diogelu neu byddai effaith ar lefelau cyrhaeddiad. Cafodd hyn hefyd ei ailadrodd yn y cyfarfod traws-sector lle'r oedd cais, os digwydd gostyngiad o'r fath, gofynnwyd a ellid ei gynllunio a'i strwythuro dros nifer o flynyddoedd.

Dim ond ychydig o sylwadau yn erbyn y toriadau ddaeth i law fodd bynnag, drwy'r arolygon a sesiynau eraill:-

"Parhau i amddiffyn y gyllideb Addysg. Dyma'r swyddogaeth fwyaf pwysig ac mae'n hanfodol ar gyfer dyfodol pob Ynys Môn"

"Dylid cylch-ffensio cyllideb addysg ac nid ei gyffwrdd mewn unrhyw ffordd – mae addysg ein plant mor bwysig i ddyfodol yr ynys hon ac mae ysgolion yn cael trafferth fel y mae."

"Mae £1m o doriad yng nghyllideb ddirprwyedig ysgolion yn swm sylweddol yn enwedig o ystyried y toriadau parhaus mewn cyllid allanol sy'n cyfrannu at ariannu ysgolion. Ar gyfer 2016/17 byddwn i yn lleihau cyllidebau dirprwyedig i'r ysgolion hynny gyda balansau sylweddol > £ 150k. "

"Pryder y gallai toriadau effeithio ar safonau addysg a chyrrhaeddiad plant ac mae angen bod yn ymwybodol o wendidau yn y gorfennol ac i ba raddau mae'r cyngor wedi dod ymlaen ers ymyrraeth Estyn - a bod yn ymwybodol nad ydym eisiau mynd yn ôl at y sefyllfa honno"

2.4.6. Toriadau cyllid Grantiau

Cafwyd ymateb cymysg i'r cynigion i dorri y gwahanol grantiau o'r gyllideb. Roedd llawer o sylwadau yn cytuno â'r toriadau, ond bu nifer o lythyrau yn cefnogi'r gadw'r grantiau hefyd.

Roedd y sylwadau yn cynnwys:-

"Rydym wedi cael torri ein grant yn gyson dros yr ychydig flynyddoedd diwethaf ac wedi gorfod codi arian yn gyson i gadw ein grŵp ar agor. Mae swm y grant yn uniongyrchol gymharol i ansawdd yr addysg Cyfnod Sylfaen a ddarperir i'r plant yn ein gofal ... Bob tro mae y grant yn cael ei leihau, rhaid torri o'r gyllideb eitemau ... nid oes mewn gwirionedd unrhyw beth arall y gallwn ei wneud hebdo." Cylch Chwarae Benllech

"Rydym yn credu y gall y Biwro weithio gyda'r Cyngor i gyflawni arbedion effeithlonrwydd, ond rydym yn poeni y bydd toriadau yn uniongyrchol i'n cyllid craidd yn lleihau ein gallu i reoli'r gwirfoddolwyr ac i ddenu arian grant penodol ... rydym yn awyddus i gyfrannu at ddylunio model gwasanaeth at y dyfodol (fodd bynnag), rydym yn pryderu gall y toriadau sy'n cael eu cynnig yma ddyblygu unrhyw doriadau i'n cyllid craidd a gwanhau ein gallu i ddarparu gwasanaeth o ansawdd a ddarperir ar draws yr ynys." Cadeirydd Cyngor ar Bopeth Ynys Môn

"Rwy'n ymwybodol bod arian ar gyfer y flwyddyn ariannol nesaf yn debygol o gael ei leihau ac y bydd Cyngor Sir Ynys Môn, yn ddealladwy, yn edrych i wneud arbedion ariannol. Hoffwn sicrhau eich bod yn ymwybodol o rôl bwysig mae Cymdeithas y Byddar Gogledd Cymru yn ei chwarae wrth gyfrannu at annibyniaeth, amddiffyn, diogelwch, hyder a'r gallu i ymgymryd yn llwyddiannusa tasgau bob dydd y byddai fel arall yn amhosib i lawer o bobl â nam synhwyraidd ... Byddwn yn dymuno yn gryf i chi fod y bartneriaeth buddiol hyn yn parhau yn 2016 ac ar gyfer y dyfodol rhagweladwy." Dros 30 o gefnogwyr Cymdeithas y Byddar Gogledd Cymru

"Y Celfyddydau a grantiau addysg - bechod, ond dealladwy - dylid rhoi cefnogaeth i'w helpu i ddod o hyd i incwm o rywle arall."

"Mae'n bwysig amddiffyn cyllideb Amgueddfeudd ac Diwylliant - mae'r rhain yn bwysig o ran hyrwyddo cymdeithas sy'n feddylol-iach ac sy'n cymryd diddordeb mewn hanes a diwylliant ... gall fod yn rhesymol i ofyn bod unrhyw grant i gyrff gwirfoddol yn cyfateb 50 / 50 gan y sefydliad o'i gyllid ei hun, er mwyn sicrhau bod sefydliadau yn cael cymorth gwirioneddol gan y gymuned"

"Rwy'n cytuno â lleihau grantiau i fudiadau trydydd sector, ond dwi'n anghytuno â thoriad cyffredinol ar gyfer yr holl wasanaethau trydydd sector fel hyngan ei fod yn eu rhoi o dan anfantais gystadleuol wrth gystadlu gyda'r sector breifat."

2.4.7. Gostyngiad mewn Rheoli a Gweinyddu

Er bod y rhan fwyaf o'r sylwadau yn cytuno â'r angen i dorri swyddi rheoli a gweinyddu gyda rhai yn gofyn am fwy o doriadau, roedd yn amlwg bod pobl o dan 25 yn teimlo'n bryderus am golli swyddi.

Roedd rhai o'r sylwadau yn cynnwys:-

“Anghytuno (gyda'r toriadau) bydd y gwasanaeth ddim mor effeithiol”

“Bydd pobl yn ei chael yn anodd dod o hyd i swyddi ac yn dod yn ddi-waith”

“A wnewch chi ddod o hyd i waith arall ar gyfer pobl sy'n colli swyddi?”

“Mae rhai gwasanaethau o fewn y cyngor gyda rheolwyr sydd ond yn rheoli / yn gyfrifol am un neu ddau o staff. Gellid gwneud arbedion drwy gael y Pennaeth Gwasanaeth ac un rheolwr dros fwy o staff.”

“Symleiddio rheolaeth ganol - ni ddylai unedau sy'n llai na 5 aelod gael goruchwyliaeth reolaethol cost uchel yn ogystal â phennaeth gwasanaeth. Mae gormod o ddyblygu rheolwyr ar draws yr awdurdod gyda rhai adrannau efo un neu ddau aelod o staff dan arweiniad rheolwr, lle efallai'r hyn sydd ei angen yw goruchwyliaeth syml.”

“Dylai'r cyngor edrych ar leihau rôl rheoli sydd ond yn rheoli hyd at dri o bobl. Dylai'r rhain fod yn rolau goruchwyllo.”

2.4.8. Darpariaeth Cartrefi Gofal Mewnol yn y dyfodol

Er bod y mwyafrif o'r adborth o'r sesiynau a'r ymatebion ar-lein ddim yn sôn am y maes yma mewn unrhyw fanylder, roedd y sesiwn a gynhaliwyd gyda Lleisiau'n Lleol Ynys Môn yn credu bod hyn yn fater pwysig iddyn nhw.

Mae rhai o'r pryderon yn cael eu rhestru isod:-

Mae'r angen am fwy o wybodaeth am y cymorth sydd ar gael i bobl yn eu cartrefi eu hunain, i'r rhai sydd yn denantiaid a pherchnogion cartrefi.

Dylid ymgynghori gyda ni os oes unrhyw benderfyniadau am i neud gyda'r maes yma.

I helpu gyda byw'n annibynnol, mae'r angen i foderneiddio rhywfaint o lety cyngor

Nid oes digon o ofal ysbaid ar gyfer gofalwyr llawn amser

Beth sy'n digwydd gyda Garreglwyd a beth sy'n digwydd os bydd yn cau?

Mae'r safon y gofal ac ansawdd adeiladau cartrefi'r Cyngor yn well na chartrefi preifat

Byddai pobl yn hoffi rhywbeth tebyg i Benucheldre mewn lleoliadau gwledig

Gwasanaeth	ARBEDION ARFAETHEDIG	CYFANSWM ARBEDION ARFAETHEDIG £000	
Oedolion	System Rheoli Gofal Cartref Electronig	7	
Oedolion	Lleihau nifer y swyddi rheoli	48	Ni fydd yr arbedion cyllidol arfaethedig yn gwahaniaethu'n anghyfreithlon, yn cael effaith andwyol ar grwpiau gwarchoddedig, cyfaddawdu cydradoldeb cyfle nac yn cael effaith negyddol ar gysylltiadau rhwng grwpiau gwahanol.
Oedolion	Lleihau nifer y swyddi gweinyddu	22	
Oedolion	Lleihau nifer y swyddi rheoli'r Uned Ddarparu	38	
Oedolion	Adolygu'r contractau a gomisiynwyd yn allanol ar gyfer Gwasanaethau Dydd ar gyfer Cleientiaid ag Anableddau Dysgu a gefnogir	28	Ymgwymerir arolygiad o gapasiti pob canolfan dydd i ystyried opsiynau i resymoli gwasanaethau. Ni fydd hyn, o reidrwydd, angen lleihau yng ngwasanaethau – ond efallai bydd yn golygu bydd llai o wasanaethau ar gael bob dydd.
Oedolion	Ail-dendro prosiectau byw â chymorth	42	Ni fydd newid sylweddol i ddarpariaeth er, efallai, rhoddi'r darparwyr newydd mewn lle.
Oedolion	Gwasanaethau Gofal Dydd Mewnol – Adolygu a Rhesymoli	26	Bydd angen cynnal asesiad effaith cydraddoldeb.
Oedolion	Ailstrwythuro trefniadau rheoli ar gyfer Gwasanaethau Cefnogi'r Gymuned	43	Ni fydd yr arbedion cyllidol arfaethedig yn gwahaniaethu'n anghyfreithlon, yn cael effaith andwyol ar grwpiau gwarchoddedig, cyfaddawdu cydradoldeb cyfle nac yn cael effaith negyddol ar gysylltiadau rhwng grwpiau gwahanol.
Oedolion	Allanoli byw â chymorth mewnol	31	Bydd angen cynnal asesiad effaith cydraddoldeb.
Oedolion	Taliadau'r Sector Gwirfoddol	30	Bydd angen cynnal asesiad effaith cydraddoldeb.
Oedolion	Cyllideb CRT ar gyfer Therapydd Galwedigaethol	20	Ni fydd yr arbedion cyllidol arfaethedig yn gwahaniaethu'n anghyfreithlon, yn cael effaith andwyol ar grwpiau gwarchoddedig, cyfaddawdu cydradoldeb cyfle nac yn cael effaith negyddol ar gysylltiadau rhwng grwpiau gwahanol.
	Cyfanswm Gwasanaethau Oedolion	335	

	TAI		
Tai	Gwasanaeth Galluogi Tai Gwladol	4	Ni fydd yr arbedion cyllidol arfaethedig yn gwahaniaethu'n anghyfreithlon, yn cael effaith andwyol ar grwpiau gwarchoddedig, cyfaddawdu cydradoldeb cyfle nac yn cael effaith negyddol ar gysylltiadau rhwng grwpiau gwahanol.
Tai	Cefnogaeth Busnes – dyraniad CRT o gostau staffio	20	
Tai	Diwygio Lles yn cynnwys CAB a JR O'Toole	37	Bydd angen cynnal asesiad effaith cydraddoldeb.
Tai	Cymunedau'n Gyntaf Mân – ad-daliad amser Pennaeth Gwasanaeth	2	Ni fydd yr arbedion cyllidol arfaethedig yn gwahaniaethu'n anghyfreithlon, yn cael effaith andwyol ar grwpiau gwarchoddedig, cyfaddawdu cydradoldeb cyfle nac yn cael effaith negyddol ar gysylltiadau rhwng grwpiau gwahanol.
Tai	Cartrefi Gwag – codi tâl am werthu	11	
	Cyfanswm Gwasanaethau Tai	74	
	PLANT		
Plant	Gorffen y swydd Sicrwydd Ansawdd	53	
Plant	Dileu swydd Cynorthwydd Gweinyddol o'r strwythur	13	Ni fydd yr arbedion cyllidol arfaethedig yn gwahaniaethu'n anghyfreithlon, yn cael effaith andwyol ar grwpiau gwarchoddedig, cyfaddawdu cydradoldeb cyfle nac yn cael effaith negyddol ar gysylltiadau rhwng grwpiau gwahanol.
Plant	Swydd Rheolwr Gwasanaethau Cefnogaeth	32	
Plant	Lleihau Cyllideb y Panel Maethu	16	
Plant	Panel Maethu ddi-bapur	2	
Plant	Torri cyfraniad i Cynefin – swydd gweithiwr Plant	13	
Plant	Lleihau'r gyllideb gwarloddin gan 10%	9	Ni fydd yr arbedion cyllidol arfaethedig yn gwahaniaethu'n anghyfreithlon, yn cael effaith andwyol ar grwpiau gwarchoddedig, cyfaddawdu cydradoldeb cyfle nac yn cael effaith negyddol ar gysylltiadau rhwng grwpiau gwahanol.
Plant	Lleihad yng nghyllideb Cyfiawnder Ieuencid	5	
	Cyfanswm Gwasanaethau Plant	143	

	ADDYSG		
Addysg	Dyslecsia	20	Ni fydd yr arbedion cyllidol arfaethedig yn gwahaniaethu'n anghyfreithlon, yn cael effaith andwyol ar grwpiau gwarchoddedig, cyfaddawdu cydradoldeb cyfle nac yn cael effaith negyddol ar gysylltiadau rhwng grwpiau gwahanol.
Addysg	Grant Celfyddyd ac Addysg	41	
Addysg	Grant Gwisg Ysgol Dewisol	19	
Addysg	Rheoli Perfformiad – nawr yn cael ei wneud yn rhanbarthol	24	
Addysg	Cynyddu Cyllideb Prydau Ysgol – Ysgol y Bont	9	
Addysg	Clybiau Ieuencid – tynnu'r gyllideb sydd wedi tanwario	15	Bydd angen cynnal asesiad effaith cydraddoldeb.
Addysg	Staff Asesu Cyn Ysgol – cyllidir gan y Grant Gwella Addysg	37	Bydd angen cynnal asesiad effaith cydraddoldeb.
Addysg	Gweithgareddau Ychwanegol Gwasanaeth Ieuencid – tynnu'r gyllideb sydd wedi tanwario	5	Ni fydd yr arbedion cyllidol arfaethedig yn gwahaniaethu'n anghyfreithlon, yn cael effaith andwyol ar grwpiau gwarchoddedig, cyfaddawdu cydradoldeb cyfle nac yn cael effaith negyddol ar gysylltiadau rhwng grwpiau gwahanol.
Addysg	Cynyddu prisiau prydau ysgol gan 10c y diwrnod	17	Ni fydd yr arbedion cyllidol arfaethedig yn gwahaniaethu'n anghyfreithlon, yn cael effaith andwyol ar grwpiau gwarchoddedig, cyfaddawdu cydradoldeb cyfle nac yn cael effaith negyddol ar gysylltiadau rhwng grwpiau gwahanol.
Addysg	Lleihau bwrsari lynyddoedd cynnar i Fudiad Ysgolion Meithrin ac Cymdeithas Darparwyr Cyn-ysgol Cymru	26	Bydd angen cynnal asesiad effaith cydraddoldeb.
Addysg	Blas am Oes – dim angen y gyllideb bellach	51	Ni fydd yr arbedion cyllidol arfaethedig yn gwahaniaethu'n anghyfreithlon, yn cael effaith andwyol ar grwpiau gwarchoddedig, cyfaddawdu cydradoldeb cyfle nac yn cael effaith negyddol ar gysylltiadau rhwng grwpiau gwahanol.
Addysg	Strategaeth Gofal Plan Cenedlaethol – tanwariant hanesyddol	15	
Addysg	Lleihau'r gyllideb ysgolion dirprwyedig	988	Ni fydd yr arbedion cyllidol arfaethedig yn gwahaniaethu'n anghyfreithlon, yn cael effaith andwyol ar grwpiau gwarchoddedig, cyfaddawdu cydradoldeb cyfle nac yn cael effaith negyddol ar gysylltiadau rhwng grwpiau gwahanol.
	Cyfanswm Gwasanaethau Addysg	1,267	

	DIWYLLIANT		
Diwylliant	Dileu'r swydd wag – Oriol Ynys Môn	31	Ni fydd yr arbedion cyllidol arfaethedig yn gwahaniaethu'n anghyfreithlon, yn cael effaith andwyol ar grwpiau gwarchoddedig, cyfaddawdu cydradoldeb cyfle nac yn cael effaith negyddol ar gysylltiadau rhwng grwpiau gwahanol.
Diwylliant	System Rheoli Llyfrgelloedd – cydweithio rhanbarthol	10	
	Cyfanswm Gwasanaeth Diwylliant	41	
	HAMDDEN		
Hamdden	Canolfan Hamdden Biwmares – dileu'r cymhorthdal	20	Cyfnod Ymgynghori wedi bod yn barod.
Hamdden	Cynyddu incwm y caffi yn Llangefni a Chaergybi	28	Ni fydd yr arbedion cyllidol arfaethedig yn gwahaniaethu'n anghyfreithlon, yn cael effaith andwyol ar grwpiau gwarchoddedig, cyfaddawdu cydradoldeb cyfle nac yn cael effaith negyddol ar gysylltiadau rhwng grwpiau gwahanol.
Hamdden	Incwm Gwersi Nofio	55	
	Cyfanswm Gwasanaethau Hamdden	103	
	ECONOMAIDD A MORWROL		
Economaidd a Morwrol	Warden Traeth – cyfraniad o Gyngor Cymuned Llanfaelog	1	Ni fydd yr arbedion cyllidol arfaethedig yn gwahaniaethu'n anghyfreithlon, yn cael effaith andwyol ar grwpiau gwarchoddedig, cyfaddawdu cydradoldeb cyfle nac yn cael effaith negyddol ar gysylltiadau rhwng grwpiau gwahanol.
Economaidd a Morwrol	Ailstrwythuro'r Tîm Morwrol	10	
Economaidd a Morwrol	Marchnata – torri'r cymhorthdal i 'Visit Anglesey'	25	
Economaidd a Morwrol	Gweithgareddau'r Haf – atal y grant nawr fod y gweithgareddau wedi eu sefydlu	6	
Economaidd a Morwrol	Gwybodaeth Twristiaeth – lleihau costau pwyntiau G.	2	
	Cyfanswm Gwasanaethau Economaidd a Morwrol	44	

	PRIFFYRDD		
Priffyrdd	Tendro Bysus	60	Ni fydd yr arbedion cyllidol arfaethedig yn gwahaniaethu'n anghyfreithlon, yn cael effaith andwyol ar grwpiau gwarchoddedig, cyfaddawdu cydradoldeb cyfle nac yn cael effaith negyddol ar gysylltiadau rhwng grwpiau gwahanol.
Priffyrdd	Patrolau Croesfannau ysgol	10	
Priffyrdd	Lleihau cyllideb Trafnidiaeth môn sydd heb ei wario	20	
Priffyrdd	Cychwyn codi ffi parcio mewn 5 maes parcio newydd	40	
Priffyrdd	Llusernau LED – lleihau costau ynni	100	
Priffyrdd	Lleihau Cyllideb Gweithfeydd Traffig Bychan	10	
Priffyrdd	Cyfalafu cyllideb gweithfeydd cynnal a chadw	200	
Priffyrdd	Cynnal a chadw'r Gaeaf - graeanu	50	
	Cyfanswm Gwasanaethau Priffyrdd	490	
	EIDDO		
Eiddo	Contract glanhau	50	Ni fydd yr arbedion cyllidol arfaethedig yn gwahaniaethu'n anghyfreithlon, yn cael effaith andwyol ar grwpiau gwarchoddedig, cyfaddawdu cydradoldeb cyfle nac yn cael effaith negyddol ar gysylltiadau rhwng grwpiau gwahanol.
Eiddo	Incwm mân ddaliadau – atal neilltuo'r arian am atgyweiriadau	35	
	Cyfanswm Gwasanaethau Eiddo	85	
	GWASTRAFF		
Gwastraff	Trosglwyddo PC i TC – tanc septig ym Mhorth Swtan	14	Ni fydd yr arbedion cyllidol arfaethedig yn gwahaniaethu'n anghyfreithlon, yn cael effaith andwyol ar grwpiau gwarchoddedig, cyfaddawdu cydradoldeb cyfle nac yn cael effaith negyddol ar gysylltiadau rhwng grwpiau gwahanol.
Gwastraff	Hysbysebu ar finiau	10	
Gwastraff	Casglu Gwastraff	41	
Gwastraff	Atal y casgliadau casglu gwastraff swmpus	90	
	Cyfanswm Gwasanaethau Gwastraff	155	

GWARDHOD Y CYHOEDD			
Gwarchod y Cyhoedd	Cynyddu incwm rheoli pla	13	Ni fydd yr arbedion cyllidol arfaethedig yn gwahaniaethu'n anghyfreithlon, yn cael effaith andwyol ar grwpiau gwarchodedig, cyfaddawdu cydradoldeb cyfle nac yn cael effaith negyddol ar gysylltiadau rhwng grwpiau gwahanol.
Gwarchod y Cyhoedd	Ail-strwythuro staffio	20	
Gwarchod y Cyhoedd	Incwm o seremonïau priodas	6	
Gwarchod y Cyhoedd	Incwm o arolygiadau tai FRA ???	1	
Gwarchod y Cyhoedd	Incwm o godi am gwynion niwsans sŵn	1	
Gwarchod y Cyhoedd	Incwm o ymgynghoriaeth iechyd a diogelwch	2	
Gwarchod y Cyhoedd	Cynydd incwm o Fasnachu Stryd	11	
Gwarchod y Cyhoedd	FSA i gyllido'r arolygiadau hylendid bwyd anifeiliaid	13	
Cyfanswm Gwarchod y Cyhoedd		67	
CYNLLUNIO			
Cynllunio	Lleihau staffio Coed Cymru	18	Ni fydd yr arbedion cyllidol arfaethedig yn gwahaniaethu'n anghyfreithlon, yn cael effaith andwyol ar grwpiau gwarchodedig, cyfaddawdu cydradoldeb cyfle nac yn cael effaith negyddol ar gysylltiadau rhwng grwpiau gwahanol.
Cynllunio	Ardal o Harddwch Naturiol Rhagorol	11	
Cynllunio	Cynyddu Cyllideb Incwm Ffioedd Cynllunio	15	
Cyfanswm Gwasanaethau Cynllunio		44	
BUSNES Y CYNGOR			
Busnes y Cyngor	Dileu Swydd Unsain	26	Ni fydd yr arbedion cyllidol arfaethedig yn gwahaniaethu'n anghyfreithlon, yn cael effaith andwyol ar grwpiau gwarchodedig, cyfaddawdu cydradoldeb cyfle nac yn cael effaith negyddol ar gysylltiadau rhwng grwpiau gwahanol.
Busnes y Cyngor	Ymchwil – lleihau'r gyllideb sgrwtini	5	
Busnes y Cyngor	Lleihau'r gyllideb lyfrau a chyfnodolion cyfreithiol	25	
Cyfanswm Busnes y Cyngor		56	
TRAWSNEWID			
Trawsnewid	Gorffen Les Ty William	4	Ni fydd yr arbedion cyllidol arfaethedig yn gwahaniaethu'n anghyfreithlon, yn cael effaith andwyol ar grwpiau gwarchodedig, cyfaddawdu cydradoldeb cyfle nac yn cael effaith negyddol ar gysylltiadau rhwng grwpiau gwahanol.
Cyfanswm Trawsnewid		4	

	ADNODDAU		
Adnoddau	Lleihau cyllideb staffio	52	Ni fydd yr arbedion cyllidol arfaethedig yn gwahaniaethu'n anghyfreithlon, yn cael effaith andwyol ar grwpiau gwarchoddedig, cyfaddawdu cydradoldeb cyfle nac yn cael effaith negyddol ar gysylltiadau rhwng grwpiau gwahanol.
Adnoddau	Lleihau cyllideb lwfans car	3	
Adnoddau	Lleihau cyllideb atgyweiriadau swyddfa	1	
Adnoddau	Lleihau cyllideb ymgynghorwyr allanol	10	
Adnoddau	Lleihau cyllideb treuliau cyfweld	2	
Adnoddau	Lleihau cyllideb treuliau cyffredinol	4	
	Cyfanswm Gwasanaethau Adnoddau	72	
	CYFANSWM ARBEDION ARFAETHEDIG	2,980	

CYNGOR SIR YNYS MÔN

ADRODDIAD I'R:	PWYLLGOR GWAITH
DYDDIAD:	7FED MAWRTH 2016
PWNC:	GWASANAETHAU PLANT – CWRDD Â CHYNNYDD YN Y GALW
DEILYDD (ION) PORTFFOLIO:	Y CYNGHORYDD ALED MORRIS JONES
PENNAETH GWASANAETH:	ANWEN HUWS
AWDUR YR ADRODDIAD:	ANWEN HUWS
FFÔN:	01248751811
E-BOST:	ANWENMHUWS@YNYSMON.GOV.UK
AELODAU LLEOL:	DDIM YN BERTHNASOL

A – Argymhelliad/Argymhellion a Rheswm/Rhesymau

Argymhellir bod y Pwyllgor Gwaith yn :

- A. Cymeradwyo'r buddsoddiadau arfaethedig i liniaru'r risgiau sy'n gysylltiedig â galwadau cynyddol a materion gweithlu sy'n wynebu'r Gwasanaethau Plant:-

	Cost 16/17	Cost 17/18 gan dybio cynnydd 1%
Cynnal y Capasiti Rheoli Cyfredol	Gostyngiad o £25k yn y cynnig arbedion o £78k ar gyfer 2016/17	
Cynyddu'r capasiti gwaith cymdeithasol	£ 120,810	£ 122,018
Cynyddu'r capasiti Cadeirio Annibynnol	£ 51,284	£ 51,797
Ymarferydd Arweiniol ar faterion Rheolaeth Llys	£ 53,810.	

- B. Cymeradwyo bod costau cynyddol lleoliadau ar gyfer Plant sy'n Derbyn Gofal yn cael sylw wrth osod cyllideb y Cyngor am 2016/17. Mae amcanestyniad dim twf ar gyfer 2016/17 ar yr un llinellau gwariant yn gost o £2,496,716 yn erbyn cyllideb o £2,301,390. Rydym yn gweithio gyda'r gwasanaeth cyllid i ddadansoddi a rhagweld y costau hyn i'r dyfodol yn seiliedig ar y cynnydd tebygol.
- C. Cymeradwyo bod costau newydd y Cynllun 'Pan Fydda i'n Barod' yn cael sylw wrth osod cyllideb y Cyngor am 2016/17. Costau ychwanegol o hyd at £133k dros y tair blynedd nesaf.
- D. Nodi y bydd nifer o achosion busnes yn cael eu cyflwyno gyda hyn:-

Cynyddu'r Capasiti Cyfreithiol ar gyfer Gwasanaethau Plant	Ystyried yr Achos Busnes i gynyddu'r capasiti cyfreithiol a p'un a fyddai hynny'n arwain at ostyngiad yn y defnydd o gwnsleriaid ar gyfer achosion – a fyddai'n ariannu cost y capasiti cyfreithiol.
Gweithiwr Cymdeithasol (Dros Dro) - am ddwy flynedd - Tîm Maethu	Ystyried a fyddai buddsoddiad yn ychwanegol i'r Cynllun Buddsoddi i Arbed yn cynyddu'r ystod o leoliadau ar gyfer plant sy'n derbyn gofal ac yn arwain at arbedion yn ogystal ag osgoi costau.
Gwella gwasanaethau cymorth i deuluoedd	Ystyried yr achos busnes i sefydlu gwasanaeth trothwy gofal / cymorth argyfwng i fod yn sylfaen ar gyfer y strategaeth i gefnogi cadernid teuluoedd, osgoi uwchgyfeirio, a gostwng nifer y plant sy'n dod i mewn i'r system gofal. <i>Bydd angen Achos Busnes Manwl er mwyn sicrhau y bydd hyn yn arwain at arbedion yn ogystal ag osgoi costau.</i>

Rheswm / Rhesymau

Mae gwaith maes statudol yn y Gwasanaeth Plant yn faes risg cynhenid gydag achosion cymhleth. Pan fo sialensiau gyda materion gweithlu hefyd mae'r risg honno'n cynyddu. Rydym yn wynebu heriau sylweddol oherwydd caledi ariannol, cynnydd yn y galw a materion capasiti ac effeithiolrwydd, yn ogystal â chymhlethdodau'r llwybrau sydd ar gael i deuluoedd sy'n chwilio am help.

Y Gweithlu – Sicrhau gweithlu digonol a sefydlog, sy'n cael ei oruchwylio, ei reoli a'i gefnogi i gyflawni'r gwaith yn effeithiol. Mae angen cynyddu'r capasiti gwaith cymdeithasol o fewn y gwasanaeth gweithredol er mwyn ymateb i'r galw cynyddol ac i sicrhau bod llwythi gwaith unigol yn cael eu rheoli, gan alluogi gweithwyr i dreulio mwy o amser gwerthfawr gyda theuluoedd sy'n gweithio i wneud newidiadau fel bod y teulu yn lle diogel ar gyfer eu plant. ***Fy argymhelliad yw ein bod yn penodi 3 o weithwyr cymdeithasol ychwanegol i ostwng y llwyth gwaith i 19 o achosion ar gyfartaledd.*** Yn ystod 2016/17 cynhelir dadansoddiad pellach o'r llwythi achosion a'r galw am y gwasanaeth er mwyn llywio'r gwaith o ddatblygu Fframwaith Rheoli Llwyth Achosion ac ailstrwythuro'r gwasanaeth.

Yn ogystal â chynnydd yn y gweithlu, mae angen y gymysgedd iawn o allu, profiad, gwybodaeth a sgiliau i gwrdd â'r disgwyliadau cenedlaethol a lleol a osodir ar yr Awdurdod Lleol ac i ddarparu gwasanaeth o ansawdd uchel sy'n gwella canlyniadau i blant a theuluoedd ar Ynys Môn. Mae hyn yn golygu y dylai bod cyfleoedd i staff ddilyn gweithgareddau datblygiad proffesiynol er mwyn datblygu eu gwybodaeth a'u sgiliau. Caiff hyn ei gyflawni drwy Gynllun Datblygu Gweithlu'r Gwasanaethau Cymdeithasol a thrwy hyfforddi / mentora mewnlol: gan gyflymu datblygiad gwybodaeth, sgiliau a chymhwysedd y gweithwyr a'r rheolwyr fel ei gilydd.

Y sefyllfa ddelfrydol fyddai medru recriwtio staff cymwys a phrofiadol. Y gwir amdani yw ei bod yn fwy anodd denu ymgeiswyr gyda'r profiadau iawn. Yn y tymor byr mae angen parhau â'r staff asiantaeth, tra bod penodiadau parhaol a sylweddol yn cael eu gwneud, ac i ddarparu cymysgedd o sgiliau yn ein timau sy'n cyfuno profiad ymarferol gyda brwdfrydedd a chreadigrwydd gweithwyr cymdeithasol sydd newydd gymhwyso.

Ansawdd ac Atebolrwydd

Ni ellir gorbwysleisio pwysigrwydd gwreiddio Fframwaith Sicrhau Ansawdd cadarn gan ei fod yn darparu mecanwaith sy'n sicrhau arferion da ac sy'n galluogi gwneud penderfyniadau diogel ar lefel weithredol. Mae gan bob rheolwr rôl allweddol yn hyn o beth, ac mae Rheolwyr Gwasanaeth yn benodol yn gyfrifol fel uwch reolwyr am "reoli ansawdd". Mae'r Awdurdod Lleol yn ymgynghori ar ostyngiad yn y capasiti rheoli yn y gwasanaethau plant yn ystod y cynigion cyllideb cyfredol. O gofio'r ystod o gyfrifoldebau statudol sydd gan y gwasanaeth, y newidiadau sydd i'w gweithredu yn sgil y Ddeddf newydd a'r diffyg profiad yn y grŵp rheolwyr llinell gyntaf, mae'n anodd gweld sut y gellir cyflawni hyn heb gapasiti rheolaeth ganol effeithiol.

Mae'r Uned Ddiogelu yn gyfrifol am elfen allweddol o ran sicrhau bod penderfyniadau diogel yn cael eu gwneud ar lefel weithredol. Mae angen cynyddu'r capasiti ar gyfer Cadeirio Cynadleddau Achos ac Adolygiadau Statudol oherwydd cynnydd sylweddol yn nifer y plant sy'n derbyn gofal ac yn nifer y plant sydd ar y Gofrestr Amddiffyn Plant. Nid yn unig y mae hyn yn effeithio ar berfformiad, ond mae methiant i adolygu achosion yn drylwyr yn sicr o arwain at oedi a defnydd aneffeithlon o Adnoddau. ***Fy argymhelliad yw ein bod yn penodi un Swyddog Diogelu ac Adolygu Annibynnol ychwanegol am gyfnod o 2 flynedd.***

Gwella arferion a'r broses gwneud penderfyniadau o fewn yr Amlinelliad Cyfraith Gyhoeddus

I rai plant mae angen gweithredu'n amserol trwy'r prosesau llys i'w symud oddi wrth eu teuluoedd a dod o hyd i leoliad parhaol ar eu cyfer gyda theulu arall. Mae cyflwyno'r Amlinelliad Cyfraith Gyhoeddus wedi golygu pwysau sylweddol yng nghyd-destun cynnydd yn nifer y ceisiadau. Unwaith eto, un agwedd allweddol o gyflawni hyn yw sicrhau gweithlu sefydlog sy'n cael ei oruchwylio, ei reoli a'i gefnogi i gyflawni'r gwaith yn effeithiol o fewn yr Amlinelliad Cyfraith Gyhoeddus. ***Fy argymhelliad yw ein bod yn penodi Ymarferydd Arweinïol i ddarparu hyfforddiant / mentora / cymhelliant i ymarferwyr yn eu datblygiad fel arbenigwyr wrth ymdrin ag achosion yn y llys.*** Prif ddiben y swydd hon fyddai monitro achosion o fewn yr Amlinelliad Cyfraith Gyhoeddus, gweithio gydag ymarferwyr i sicrhau bod y gwaith yn cael ei gwblhau ar amser ac i safon, darparu rhaglen datblygu sgiliau ynghyd a chyflwyno adroddiadau rheolaidd ar berfformiad ac ansawdd i'r Tîm Rheoli Gwasanaeth.

Rhennir y cynnydd hwn yn y galw a'r disgwyliadau gyda'r gwasanaeth cyfreithiol: mae angen ystyried yr achos dros gynyddu'r capasiti cyfreithiol i sicrhau bod y Gwasanaethau Plant yn cael mynediad i'r gwasanaeth cyfreithiol y maent ei angen ar gyfer amrywiaeth eang o faterion. Gellir dadlau y dylai hyn arwain at ostyngiad yn y defnydd o gwnsleriaid ar gyfer achosion – a fyddai'n ariannu cost y capasiti cyfreithiol am gyfnod dros dro.

Plant sy'n Derbyn Gofal

Mae Aelodau wedi cael gwybod bod nifer a chost y lleoliadau ar gyfer Plant sy'n Derbyn Gofal yn cynyddu, sy'n golygu y rhagwelir gorwariant erbyn diwedd y flwyddyn ar gyllideb y Gwasanaethau Plant. Yn seiliedig ar linell sylfaen 13.01.16 amcangyfrifir y bydd cost lleoliadau ansafonol a lleoliadau allsirol ar gyfer 2015/16 yn £2,836,490 yn erbyn cyllideb o £2,301,390. Mae amcanestyniad dim twf ar gyfer 2016/17 ar yr un llinellau gwariant yn awgrymu cost o £2,496,716 yn erbyn cyllideb o £2,301,390. Rydym yn gweithio gyda'r gwasanaeth cyllid i ddadansoddi a rhagweld y costau hyn wrth symud ymlaen yn seiliedig ar y cynnydd tebygol.

I sicrhau cynaliadwyedd i'r dyfodol mae'n rhaid cynyddu'r ystod o leoliadau ar gyfer plant sy'n derbyn gofal. Mae'r Strategaeth Recriwtio a Chadw Gofalwyr Maeth wedi bod yn fuddiol a llwyddwyd i osgoi costau. Fodd bynnag, yng nghyd-destun cynnydd yn y niferoedd sy'n derbyn gofal, mae angen recriwtio mwy o ofalwyr maeth. Fy argymhelliad yw ein bod yn penodi Gweithiwr Cymdeithasol – am ddwy flynedd – er mwyn cyrraedd targed recriwtio uwch. Bydd angen Achos Busnes Manwl er mwyn sicrhau y bydd hyn yn arwain at arbedion yn ogystal ag osgoi gwariant ar leoliadau asiantaeth.

Bydd disgwyl i'r Awdurdod Lleol ddarparu gwasanaeth newydd o'r enw "Pan Fydda i'n Barod" o fis Ebrill 2016 ymlaen. Amcangyfrifir y bydd costau ychwanegol o hyd at £133k dros y tair blynedd nesaf.

Os ydym am ostwng nifer y plant sy'n dod i mewn i'r system ofal dylem geisio gwella'r gwasanaethau cymorth i deuluoedd, yn arbennig felly i ddarparu cymorth cyflym a dwys pan fydd y teulu yn torri i lawr, gyda'r nod o gadw'r teulu gyda'i gilydd. Ar hyn o bryd mae'r gwasanaeth yn gwario tua £350k ar ei wasanaethau cymorth. Nodwyd eisoes y gellid sicrhau arbedion effeithlonrwydd drwy fireinio rheolaeth y ddau wasanaeth. Fodd bynnag, mae'n rhaid trawsnewid y model gwasanaeth. Byddai angen i ni sefydlu Gwasanaeth Cefnogi Teuluoedd sy'n gweithio o 07:00am tan 10:00pm a fyddai'n cynnwys arbenigwyr Ymyraethau Teuluol a Gweithwyr Cymorth: gan sicrhau ein bod yn gallu ymateb drwy raglenni ymyrraeth sydd wedi'u teilwra o amgylch y teulu ond a fyddai ag amcan clir o ostwng yr angen, hyrwyddo annibyniaeth a diogelwch. Bydd angen Achos Busnes Manwl er mwyn sicrhau y bydd hyn yn arwain at arbedion yn ogystal ag osgoi costau.

B - Pa opsiynau eraill wnaethoch chi eu hystyried a pham wnaethoch chi eu gwrthod a / neu ddewis yr opsiwn hwn?

Efallai yr hoffai'r Aelodau ystyried opsiwn Gwneud Dim a pharhau i geisio ateb y galw cynyddol o fewn yr adnoddau presennol. Byddai hynny'n effeithio ar allu'r awdurdod lleol i gyflawni ei swyddogaethau statudol ac yn y pen draw byddai'n golygu nad yw'r gwasanaethau'n cael eu darparu. Mae'r risgiau sy'n gysylltiedig â'r opsiwn Gwneud Dim yn sylweddol:-

- Methu cyflawni ein dyletswyddau statudol a'n hamcanion a'n targedau allweddol
- Peryglu ymyraethau i ddiogelu a hyrwyddo lles plant
- Peryglu'r gallu i sicrhau canlyniadau da i blant
- Risg o ymyrraeth allanol
- Defnydd aneffeithlon o adnoddau.
- Difrod i enw da
- Gweithlu – morâl isel ymysg staff: lefelau salwch: trosiant staff

Mae goblygiadau ariannol i'r cynigion a'r buddsoddiadau a amlinellir yn yr adroddiad hwn; fodd bynnag, yn fy marn i hwn yw'r datrysiaid mwyaf effeithiol. Bydd mabwysiadu'r cynnig yn galluogi'r Awdurdod Lleol i fod mewn gwell sefyllfa i :-

- Gyflawni ei ddyletswyddau statudol a'i amcanion a'i dargedau allweddol
- Cyflawni canlyniadau da i blant trwy reoli'r llwyth achosion a thrwy gynorthwyo ymarferwyr i dreulio amser gwerthfawr gyda theuluoedd.
- Gweithredu strategaeth gydlynol ar gyfer y gweithlu
- Gwella ansawdd y broses gwneud penderfyniadau ac atebolrwydd
- Darparu ystod o leoliadau ar gyfer plant sy'n derbyn gofal
- Gyrru gwaith ar y Fframwaith Sicrhau Ansawdd, gan flaenoriaethu camau sydd raid wrthynt i wella'r gwasanaeth a ddarperir

C - Pam mae hwn yn benderfyniad i'r Pwyllgor Gwaith?

Mae angen cyllid ychwanegol i weithredu'r argymhellion a gyflwynir.

Yn unol â'r Cyfansoddiad, ystyrir bod raid felly cyfeirio'r mater i'r Pwyllgor Gwaith am benderfyniad yn unol â :

4.8 Rheolau Gweithdrefn Ariannol ar gyfer unrhyw hawl i drosglwyddo arian / gorwario a nodir neu a fydd yn angenrheidiol ar gyfer y cyfnod 2015/16, a

4.3 Rheolau Gweithdrefn Polisi a Chyllideb ar gyfer cyfnod gosod a datgan cyllideb 2016/17

D - A yw'r penderfyniad hwn yn gyson â pholisi a gymeradwywyd gan y Cyngor llawn?

Ydy

DD - A yw'r penderfyniad hwn o fewn y gyllideb a gymeradwywyd gan y Cyngor?

Blwyddyn ariannol 2015/16 – Na

Byddai gweithredu'r argymhellion yn golygu y byddai angen arian ychwanegol nad yw yng nghyllideb y gwasanaeth ar hyn o bryd. Mae'r Swyddog Adran 151 yn ymwybodol o'r cyllid ychwanegol sydd ei angen ac mae wedi rhoi sylw i'r mater hwn yn ei adroddiad dan yr adran 'pwysau ar y gyllideb'. Mae adroddiad y Pennaeth Gwasanaethau Plant wedi'i gynnwys gyda'r adroddiad hwnnw fel atodiad.

E - Pwy wnaethoch chi ymgynghori â nhw? Beth wnaethon nhw ei ddweud?

1	Prif Weithredwr / Uwch Dîm Arweinyddiaeth (UDA) (Gorfodol)	Mae'r UDA yn cefnogi'r adroddiad
2	Cyllid / Adran 151(Gorfodol)	Fel ym mhwynt 1 uchod
3	Swyddog Cyfreithiol / Monitro (Gorfodol)	Fel ym mhwynt 1 uchod
5	Adnoddau Dynol (AD)	
6	Eiddo (Pennaeth Cynllunio a Gwarchod y Cyhoedd)	
7	Technoleg Gwybodaeth a Chyfathrebu (TGCh)	
8	Sgriwtini	
9	Aelodau lleol	
10	Unrhyw gyrff allanol / eraill	

F - Risgiau a lliniaru (os yn berthnasol)

1	Economaidd	Dim
2	Gwrth-dlodi	Dim
3	Troseddau ac Anhrefn	Dim
4	Amgylcheddol	Dim
5	Cydraddoldebau	Dim
6	Cytundebau Canlyniadau	Cytundeb Canlyniadau Cyngor Sir Ynys Môn 2013/16: Canlyniad Eang: Rhoi llais cryfach i ddefnyddwyr a gofalwyr a rhoi mwy o reolaeth iddynt dros y gwasanaethau y maent yn eu derbyn
7	Arall	

FF - Atodiadau:
G - Papurau cefndir (cysylltwch ag awdur yr Adroddiad am unrhyw wybodaeth bellach)

CYNGOR SIR YNYS MÔN	
Adroddiad i:	Pwyllgor Gwaith
Dyddiad:	1 Mawrth 2016
pwnc:	Meysydd lle mae Pwysau o ran y Gwasanaeth Gofal Cymdeithasol i Oedolion
Deilydd (ion) Portffolio:	Y Cynghorydd Aled Morris Jones
Pennaeth y Gwasanaeth:	Alwyn Rhys Jones, Pennaeth Gwasanaethau Oedolion
Awdur yr Adroddiad:	Alwyn Jones, Pennaeth Gwasanaethau Oedolion
Ffôn:	2707
E-bost:	AlwynJones3@ynysmon.gov.uk
Aelodau Lleol:	Amrywiol
A – Argymhelliad / Argymhellion a Rheswm / Rhesymau	
<p>Gofynnir i'r Pwyllgor Gwaith: -</p> <ol style="list-style-type: none"> Gydnabod y pwysau o ran y costau a wynebir o ran Gofal Cymdeithasol i Oedolion yn 2016/17 Cefnogi'r camau y bwriedir eu cymryd i liniaru'r rhain yn 2016/17 <p>Dyma'r pwysau a fydd yn wynebu'r adran yn 2016/17: -</p> <p>Deddfwriaethol</p> <p>Y Ddeddf Gwasanaethau Cymdeithasol a Llesiant Cymru a ddaw i rym ar 1 Ebrill 2016. O ganlyniad i newidiadau a fydd yn cael eu gweithredu mewn perthynas â strwythurau codi tâl o fewn y ddeddf yn y dyfodol pan fydd unigolyn yn gofyn am fynd i aros i gartref gofal am gyfnod byr, rhaid codi tâl fel petai'r person yn derbyn gofal dibreswyl. O'r herwydd, y swm uchaf y gellir ei godi ar y person yw £ 60 yr wythnos. Ni fedrir codi unrhyw ffi ychwanegol ar gyfer costau o fath gwesty. Y pwysau o ran cost a amcangyfrifir yn sgil y newid hwn yw £ 297,000.</p> <p>Er mwyn rheoli a lleihau effaith y newid, mae'r adran yn gofyn am ganiatâd i adolygu trefniadau codi tâl hanesyddol sydd wedi cael effaith negyddol ar y lefel o incwm a dderbyniwyd gan y rheini sy'n derbyn budd-daliadau. Ar hyn o bryd, mae'r adran yn codi cyfradd sefydlog o £14.25 ar bob unigolyn sydd angen gofal cartref ac sydd ar hyn o bryd yn derbyn budd-daliadau. Trwy addasu'r strwythur i fod yn fwy hyblyg, amcangyfrifir y gellir arbed £100,000. Bydd newid o'r math hwn yn gofyn am ymgynghori'n llawn ac yn briodol, fodd bynnag, mae'r adran yn ceisio cymeradwyaeth y Pwyllgor Gwaith i fwrw ymlaen er mwyn lliniaru pwysau ffioedd sy'n gysylltiedig â gweithredu Deddf Gwasanaethau Cymdeithasol a Llesiant Cymru. Ni fydd gweithredu hyn am ran o'r flwyddyn yn unig ond yn lliniaru'r costau yn rhannol.</p> <p>Dylid nodi bod cyfreithlondeb y newid hwn yn y ffioedd yn cael ei ystyried ar sail genedlaethol gan mai newid a wnaed yn hwyr i'r Ddeddf Gwasanaethau Cymdeithasol a Llesiant ydyw ac efallai y bydd angen i'r Pwyllgor gwaith adolygu trefniadau rheoli a chymorth yn yr adran petai'r pwysau'n cael eu gwireddu'n llawn yn 2016/17.</p> <p>Pwysau o ran Ffioedd</p> <p>Rhaid i'r awdurdod lleol adolygu ffioedd cartref gofal y sector annibynnol yn flynyddol. Wrth bennu lefelau'r ffioedd ar gyfer cartrefi gofal y sector annibynnol, rhaid i'r Awdurdod Lleol ddangos eu bod wedi ystyried yn llawn gostau'r ddarpariaeth wrth bennu'r ffioedd gofal safonol. Gwneir hyn mewn cydweithrediad â'r Awdurdodau eraill yng Ngogledd Cymru a'r Bwrdd Iechyd drwy ddefnyddio Methodoleg / Pecyn Cymorth rhanbarthol ar gyfer pennu.</p>	

Yn seiliedig ar weithredu'r ffioedd hyn, byddai'r gost bosibl o ran Gofal Cymdeithasol i Oedolion yn Ynys Môn yn £ 308,000. Er nad yw gweithredu'r ffioedd yn unol â'r fethodoleg ar gyfer pennu ffioedd yn goresgyn y risg o her gyfreithiol yn gyfan gwbl, ystyrir y byddai'n haws i'r awdurdod amddiffyn her gyfreithiol. Mae 3 sir arall wedi nodi y byddant yn gweithredu'r ffioedd yn unol â'r model ac mae 2 awdurdod arall yn parhau i drafod ffioedd.

Mae tueddiadau diweddar mewn lleoliadau preswyl a nyrsio yn Ynys Môn yn dangos gostyngiad blwyddyn ar flwyddyn yn nifer y lleoliadau. Er mwyn cwrdd â'r pwysau a nodir o ran ffioedd, credir y bydd angen 17 yn llai o leoliadau ar gyfer 2016/17. Dengys tueddiadau ei bod yn bosibl y bydd y lefel hon o ostyngiad yn digwydd yn 2016/17. O ganlyniad, mae'r adran yn cynnig bod y cynnydd mewn ffioedd yn cael ei gefnogi trwy barhau i ganolbwyntio ar gefnogi pobl i fyw yn eu cartrefi eu hunain, gan gynnal felly'r lleihad mewn lleoliadau o'r math yma.

Ar hyn o bryd, mae'r gwasanaeth gofal cymdeithasol i oedolion yn comisiynu gofal cartref gan y sectorau annibynnol ar gost uned o £ 14.50 fesul awr neu bob rhan o awr. Ni chafodd y ffi hon ei chynyddu yn 2015/16 gan olygu bod y ffioedd wedi aros yr un fath am y tro cyntaf mewn nifer o flynyddoedd.

Yn y 5 mlynedd ddiwethaf, mae'r gallu i gomisiynu gofal yn Ynys Môn wedi bod yn dda ac, ymhlith pethau eraill, mae hyn wedi cefnogi'r sir i berfformio'n gadarnhaol o safbwynt atal Oedi wrth Drosglwyddo Gofal. Yn ystod y flwyddyn hon, mae ein gallu i gomisiynu wedi cael ei leihau yn sylweddol gyda dirywiad o ganlyniad yn ein perfformiad yn y maes hwn. O ganlyniad i'r dirywiad hwn a'r angen i gydnabod y pwysau yn gyson â'r rhai a nodwyd mewn gofal preswyl - y rhan fwyaf ohonynt yn ymwneud â chostau cyflogaeth - rydym o'r farn y bydd angen cynnydd o 7% mewn ffioedd. Yn seiliedig ar hyn, byddai angen cost ychwanegol o £187,249 i gwrdd â'r cynnydd hwn mewn ffioedd. I sicrhau hynny, byddai'n rhaid cynyddu'r ffi i £15.50. Yn ôl arwyddion cynnar gan ddarparwr lleol, maent yn parhau i deimlo y bydd ffioedd ar y lefel hon yn annigonol. Cynigiwyd y bydd ffioedd Gwynedd yn codi i £16.06.

Er mwyn cwrdd â'r cynnydd hwn, mae'r adran yn bwriadu defnyddio arbedion a wnaed yn 2016/17 i gwrdd â'r rhan fwyaf o'r pwysau hyn, ond mae'n ceisio cymorth ariannol gan y cyngor i gwrdd â'r gweddill. Cynigiwyd £125,000 o arbedion yn erbyn llinellau sydd ar hyn o bryd yn gorwario. Mae'r adran yn bwriadu gwireddu'r arbedion hyn ond yn gofyn am sicrwydd na fyddant yn cael eu tynnu o gyllidebau'r adrannau. Bydd y camau hyn, ynghyd â buddsoddiad o £62,249 yn y setliad presennol yn caniatáu i'r adran gwrdd â'r pwysau hyn.

Model Gofal Penucheldre

Agorwyd Uned Tai Gofal Ychwanegol Penucheldre yn 2012. Pan gytunwyd i'r datblygiad, ni chafodd unrhyw fodel gofal ei weithredu. O ganlyniad, nid yw'r enillion a ddisgwyliwyd yn sgil y ffaith y byddai'r datblygiad yn rhoi dewis arall o safbwynt gofal preswyl wedi cael eu gwireddu yn y tymor byr. I wireddu'r enillion hyn, mae'n hanfodol bod model o ofal yn cael ei weithredu.

Ein bwriad yw gweithredu'r model hwn o 1 Ebrill, 2016. Mae'r gost o wneud hynny yn £37,286 ar gyfer 2016/17. Yn 2017/18 a'r tu draw i hynny, disgwylir arbedion yn sgil gweithredu'r model oherwydd gostyngiad yn nifer y lleoliadau parhaus mewn gofal preswyl. Ar y sail hon, mae'r adran yn gofyn am fuddsoddiad tymor byr i gefnogi pwysau hwn yn 2016/17.

Arall

Mae'r adran yn cydnabod y bydd pwysau eraill o ran ffioedd a gwasanaethau eraill yn ystod y flwyddyn i ddod, sef pwysau sy'n gysylltiedig â lleoliadau ychwanegol o fewn y gwasanaethau anabledd dysgu, pwysau o ran ffioedd mewn gwasanaethau byw â chymorth a thoriadau posibl yn y maes cefnogi pobl.

Bydd yr adran yn ceisio rheoli'r pwysau hyn o fewn yr adnoddau presennol.

Crynodeb

Gofynnir i'r Pwyllgor Gwaith gydnabod y pwysau a nodwyd uchod a chymeradwyo'r camau a restrir isod i reoli'r pwysau hyn yn 2016/17: -

- i. **Deddfwriaethol** - Cefnogi adolygiad o'r modd y codir tâl am ofal cartref er mwyn lliniaru'r pwysau yn sgil y gostyngiad mewn ffioedd ar gyfer gofal ysbaid. Adolygu'r sefyllfa yn ystod y flwyddyn.
- ii. **Pwysau ffioedd** - Cefnogi cynnig yr adran i reoli'r galw i gwrdd â ffioedd preswyl. Cefnogi'r adran gyda buddsoddiad ailadroddus o £ 38,249 mewn ffioedd gofal cartref yn 2016/17.
- iii. **Model Gofal Penucheldre** - Cefnogi buddsoddiad o £ 37,286 yn 2016/17 yn unig i gefnogi'r gwaith o weithredu model gofal ym Mhenucheldre.
- iv. **Meysydd Eraill** - Cydnabod pwysau posibl a chefnogi'r adran i gwrdd â'r rhain o fewn yr adnoddau presennol.

B - Pa opsiynau eraill wnaethoch chi ystyried a pham wnaethoch chi eu gwrthod a / neu ddewis yr opsiwn hwn?

Ystyriwyd opsiynau i leihau i'r eithaf lefel y cynnydd a gynigir i ddarparwyr yn y sector annibynnol. Nid ydynt wedi cael eu hargymell oherwydd gallai methiant i gydnabod pwysau cost yn 2016/17 gymhlethu'r heriau mewn marchnad sydd eisoes wedi wynebu pwysau difrifol yn y flwyddyn gyfredol. Mae'r pwysau hyn wedi cael effaith negyddol ar berfformiad cynghorau wrth gefnogi pobl wedi iddynt gael eu rhyddhau o'r ysbyty.

Nid oes gan y Cyngor ddewis ond gweithredu'r newidiadau i ffioedd fel rhan o'r Ddeddf Gwasanaethau Cymdeithasol a Llesiant.

Gwrthodwyd yr opsiwn o beidio â gweithredu model gofal ym Mhenucheldre oherwydd na fyddai'n arwain at arbedion yn y tymor cynnal nac ychwaith yn cefnogi'r datblygiad i weithredu fel Uned Gofal Ychwanegol fel y cynigiwyd yn wreiddiol.

C - Pam fod hwn yn benderfyniad i'r Pwyllgor Gwaith?

Mae angen cyllid ychwanegol i weithredu'r argymhellion arfaethedig.

Yn unol â'r Cyfansoddiad, ystyrir ei fod yn orfodol bod gofynion o'r fath yn cael eu cyfeirio at y Pwyllgor gwaith am benderfyniad dan y ddau bwynt isod:-

4.8 Rheolau gweithdrefn ariannol ar gyfer unrhyw hawl i drosglwyddo arian / gorwariant a nodwyd neu sy'n ofynnol ar gyfer y cyfnod 2015/16, ac

4.3 Y Rheolau gweithdrefn sy'n ymwneud â'r gyllideb a fframwaith polisi ar gyfer pennu'r gyllideb a chyfnod datgan 2016/17.

CH - A yw'r penderfyniad hwn yn gyson â pholisi a gymeradwywyd gan y Cyngor llawn?

Ydw

D - A yw'r penderfyniad hwn o fewn y gyllideb a gymeradwywyd gan y Cyngor?

I weithredu'r argymhellion, byddai angen arian ychwanegol nad yw ar gael ar hyn o bryd o fewn cyllideb y gwasanaeth. Mae'r swyddog Adran 151 yn ymwybodol o'r cyllid ychwanegol sydd ei angen ac mae wedi cynnwys hyn yn ei adroddiad ar y gyllideb dan y pennawd 'pwysau ar y gyllideb'. Mae adroddiad y Pennaeth Gwasanaeth Oedolion yn cael ei gynnwys yn y ddogfen hon fel atodiad.

DD – Gyda phwy wnaethoch chi ymgynghori?		Beth oedd eu sylwadau?
1	Prif Weithredwr / Uwch Dîm Arweinyddiaeth (UDA) (Gorfodol)	Mae'r UDA yn cefnogi'r adroddiad
2	Cyllid / Adran 151 (Gorfodol)	Fel yr uchod
3	Swyddog Cyfreithiol / Monitro (Gorfodol)	Fel yr uchod
4	Adnoddau Dynol (AD)	
5	eiddo	
6	Technoleg Gwybodaeth a Chyfathrebu (TGCh)	
7	Craffu	
8	Aelodau lleol	
9	Unrhyw gyrff allanol / eraill	
E - Risgiau ac unrhyw gamau lliniaru (os yn berthnasol)		
1	Economaidd	Dim
2	Gwrth-dlodi	Dim
3	Troseddau ac Anhrefn	Dim
4	Amgylcheddol	Dim
5	Cydraddoldebau	Dim
6	Cytundebau Canlyniadau	Dim
7	Arall	Dim
F - Atodiadau:		
FF - Papurau cefndir (cysylltwch ag awdur yr Adroddiad am unrhyw wybodaeth bellach):		

CYLLIDEB ARFAETHEDIG 2016/17 FESUL GWASANAETH

	Cyllideb Arfaethedig Cychwynnol	Addasiadau i'r Gyllideb Arfaethedig Gychwynnol	Cyllideb ddi-symud yn dilyn y Setliad Dros Dro	Arbedion	Pwysau Cyllidebol	Cyllideb Arfaethedig Terfynol 2016/17
	£	£	£	£	£	£
Addysg a Diwylliant	49,412,810	684,490	50,097,300	-908,000	0	49,189,300
Gwasanaethau Oedolion	22,383,430	193,460	22,576,890	-335,000	500,000	22,741,890
Gwasanaethau Plant	7,023,870	61,360	7,085,230	-143,000	100,000	7,042,230
Gwasanaethau Tai	915,610	21,310	936,920	-74,000	0	862,920
Amgylcheddol a Thechnegol	14,847,510	159,920	15,007,430	-730,000	0	14,277,430
Rheoleiddio	2,617,880	48,150	2,666,030	-111,000	0	2,555,030
Economaidd ac Adfywio'r Gymuned	2,094,390	53,970	2,148,360	-147,000	0	2,001,360
Trawsnewid Corfforaethol	3,232,250	333,770	3,566,020	-84,000	50,000	3,532,020
Adnoddau (yn cynwys budd-daliadau roddwyd)	8,802,450	60,410	8,862,860	-72,000	0	8,790,860
Busnes y Cyngor	1,541,150	26,910	1,568,060	-56,000	0	1,512,060
Rheolaeth Corfforaethol	716,750	5,040	721,790	0	0	721,790
Arfarnu Swyddi (Cyllidir drwy arian wrth Gefn)	-2,916,390	0	-2,916,390	0	0	-2,916,390
Cyfanswm Cyllidebau'r Gwasanaethau	110,671,710	1,648,790	112,320,500	-2,660,000	650,000	110,310,500
Costau Corfforaethol a Democrataidd Costau	1,913,150	0	1,913,150	0	0	1,913,150
Ad-daliadau i'r CRT	-621,950	0	-621,950	0	0	-621,950
Ardollau	3,203,890	-9,710	3,194,180	0	0	3,194,180
Cyllido Cyfalaf	8,301,957	0	8,301,957	0	0	8,301,957
Rhyddhad Trethi Dewisol	50,000	10,000	60,000	0	0	60,000
Cyfanswm Cyllidebau Ddyrannwyd	123,518,757	1,649,080	125,167,837	-2,660,000	650,000	123,157,837
Cronfeydd wrth Gefn Cyffredinol ac Eraill	3,183,000	-1,712,000	1,471,000	-400,000	208,617	1,279,617
Defnydd o'r Arian wrth Gefn	0	0	0	-400,000		-400,000
Cyfanswm Cyllideb 2016/17	126,701,757	-62,920	126,638,837	-3,460,000	858,617	124,037,454
Cyllidir gan						
Grant Cymorth Refeniw	67,785,900	-	70,619,353	-	-	70,619,353
Trethi Annomestig Cenedlaethol	20,996,630	-	21,308,694	-	-	21,308,694
Treth y Cyngor	32,348,076	-	32,419,643	-	-	32,109,407
Cyfanswm Cyllid	121,130,606	-	124,347,690	-	-	124,037,454
Bwlch Cyllidebol	5,571,151	-	2,291,147	-	-	0